

9
Thome Rhadini
Lodischi. Placentini. Ordinis
Præ. Ad illustriss. & inuictiss. Principes & popu-
los Germanie, In Martinū Luterū Wittembergē
sem. Ordinis Here. Nationis gloriam violantem
Oratio elegantissima. Cicerō-
nianā planereditolēs eloquētiā.

Epigrāma. O. G. ad lectorē extemporale.
 Si noua delectant Lector, noua perlege, Thomas
 Ecce nouū Latīæ iam dabit artis opus:
 Almanos etiam diuinis laudibus effert
 Fortes Inuictos Semideosq; probans.

V316 2we

Thomaë Rhadini Todischi Placentini Ordini,
 Pre, Ad Illustriss, et Innictiss, Principes et Populos Ger-
 manie In Martinū Luterū Uittembergensē Ordin. Vere
 Nationis gloriam violantē Oratio

Primū omnium a deo Patre Opt. Max. et aeterno ei⁹ fi-
 lio Seruatore nro Christo Jesu votis oībo pcor, illus-
 trissimi Principes et populi Germani, vt q̄ in patria p
 vřsalutis et Religionis seruatōe dicur⁹ sum, illa vos
 in bonā partē et eo aīo accipiatis q̄ a me dicent, atq; etiā tñ mihi
 amoris et bñuolētē in hac causā p̄stetis, q̄tū ego sp̄, erga hāc nrāz
 cōem patriā et matrē Germaniā habui, quā familiē meē antiquū et
 nobile seminariū veneror et obseruo Quāq; em̄ in multis Italię ce-
 leerrimis Urbib⁹ plures familię Illustres clarā ex Germania
 originaē duxerint, vt Mediolani Vicecomitū, Matue Bonagaz
 Manfredor fauētē, Forolinū Ordelaphor, nulla tñ que ac mea
 Placētē Rhadinor cognomētū illud Comitū (vt vulgo dē) To-
 dischor sibi retinuit, q̄ sic arctiori vinculo, et vere Germana ppinq̄
 tate se Germaniē obstrictā cognosceret Hinc nat⁹ ē meū affect⁹ q̄
 dā in Germanos p̄p̄ssimū, q̄ illoz glia et laudib⁹ me plurimū
 gaudere et letari sentio At p̄tra si nationē hāc maculari et falsis in-
 q̄nari vituperatōib⁹ audia, nō secus atq; idē ip̄e lacesserer doleo et
 excrucior vehemētissime. Supiorib⁹ igit dieb⁹ q̄ plurimos eē in-
 telleri q̄s martinū nationis vestre, imo nrā odiū tener, q̄ ad Ger-
 manici nois turpitudinē et ignominia dictitabāt valā, q̄tū apd
 vos nasci, enutriti, crescere atq; regnare hoīes, q̄ Hospitatoris no-
 stri Christi Jesu tunicā incōsutilē rescindere moliant Atq; id qdē
 in patria magno ingenio (vt vulgi de eo opinio ē) vterimis artib⁹,
 p̄positoq; sermone Martinū Luterū attēptare q̄ Uittembergēse
 Gymnasiū moderet. Hūc viz asserbāt nouar rez et opinionū q̄
 maxime cupidū, neq; h̄ satis in eo mirari poterāt, nullū illi Theo-
 logor q̄s nrā secula venerant idoneū videri quē imitet, conariq;
 supiores p̄silio et sapiētia vincere, vt posteriorib⁹ exēplū, authorita-
 tēq; relinquat His machinis aiebāt, atq; inde maxime letabātur
 facile fieri posse, vt apud vos Idolū aliqd̄ erigat, q̄nquidē istis oc-
 cultiorib⁹ insidias q̄n simulatōe officij, doctrinē atq; vitę opinio-
 nelatitāt simplicior animi sepi⁹ decipiat Audierā et eruditissimos
 viros illi vbo et libris restitisse, q̄s tñ ip̄etati faceret q̄ti (vt i puer
 bio Dulicū morsus barri. Talib⁹ ego vehemētē p̄mor⁹, q̄ mecum
 alioq libētē habito, atq; in euoluēdis veter magis q̄ recetoriz mo-
 numētis distringor, incepi istos, q̄s necdū qdē viderā Martini
 libellos q̄rere, atq; inuictos p̄currere, Bone Jesu q̄ calidū et vehes-

mēs ingenū. Offenderūt me tñ multa q̄ pietati Christiane min⁹
 puenire arbitrat⁹ sum, q̄ inimicis vris obloquēdi ansam p̄bēt, quē
 amicis vris ⁊ mihi in p̄mis q̄ caro ⁊ sanguis vř sum dolorē maxi-
 mū asserūt. Eādē qd̄ ad me attinet q̄ me vertā nescio. Hinc me co-
 git patrie charitas, atq; Scīssime religionis amor: impellit, vestrā
 fidē, vestrūq; auxiliū implorare, ne has errorū scintillas ad incēdiū
 erescere p̄mittatis. Illinc viri de q̄ dicēdū ē cōpositi mores, versati-
 le ingenū, nouaq; doctrina q̄ iā opinionē vestrā occupasse vident⁹
 me deterret, q̄ min⁹ hāc flāmā a vobis relinctū iri sperare ausim.
 Verēnimvero si De⁹ oīpotēs in cui⁹ manu sunt ⁊ Regū ⁊ pploz
 corda, q̄ q̄cūq; voluerit, illa flectere potēs est, q̄q; nouit me h̄ neq;
 rogatu facere cuiusq; neq; q̄ mihi ex alicui⁹ āplitudine adiumenta
 honorib; q̄rā, s; pietatis vř solū ⁊ reipub. Christiane cā. Si De⁹
 inq; nř excelsus vřam ad me audiēdū benignitatē p̄ciliarit, ⁊ grām
 diffuderit in labijs meis, efficiā spero, vt p̄mū intelligatis Marti-
 nū Luterū tācētī a nōnullis viri forte talis habet⁹ q̄ bon⁹ sit ⁊ bñ vi-
 uat, nequaq; tñ bñ scripsisse, neq; vt nobilitatē Germanicā deuit,
 neq; vt P̄m, neq; vt in sacris lris eruditū. deinde ostēdā Luteria-
 na ista iter se pugnare, atq; nescio q̄ fato (crediderim tñ errorū suorū
 p̄cenis) hōiem hunc agitari. ⁊ sic a mēte p̄silioq; reduci, vt minime
 sibi p̄stet. Sz añq; de ipa cā dicere incipiā, h̄ a vobis viri Germani
 (qd̄ q̄ssimū ē) postulo, vt si q̄s forte vris iā mētib; illo illicite opi-
 niones p̄phēdisistis, si eas rō p̄ueller, si pietas latefactabit, si deniq;
 veritas extorq̄bit, nō repugnet, sed ipis dimissis vera ab illo sensa
 in animis vris poni sinatis, q̄ Lux mūdi ē, via, veritas ⁊ vita, at-
 q; oēm hōiem q̄ spūscō nō resisterit illuminat, oīa q̄q; vtilia edo-
 cet ad salutē. **ÆTHIO**pas libycos q̄s p̄mos eterra fuisse geni-
 tos fabulant, tācēt in Deos pietatis atq; religionis extitisse fama ē
 vt apud oēs gētes Æthiopū sacra D̄s admodū grata ēē vulga-
 tissimū fuerit. Quāob̄re antiq̄ssimi ⁊ excellētissimi Hecoz Poetæ
 Jōnē reliq; vna Deos introducūt in Æthiopā, tū ad sacra que
 eis de morte fiebāt, tū ad odorū suauitatē p̄migrātes. Cui⁹ qd̄ in-
 gnis ⁊ rarissime erga Deos pietatis p̄mū illud tulisse eos asserūt
 q̄ nūq; ab externis Regib; subacti sp̄ liberi p̄māserē. Cābyles nāq;
 maximis virib; illos aggressus ⁊ exercitū amisit, ⁊ ipe periculum
 subiit vitē Semitamis etiā q̄ ⁊ p̄sily magnitudine ⁊ rez gestaz fa-
 ma excellēbat, quū Æthiopiā intrasset desperatōe rez subito absces-
 sit. Hercules q̄q; ac Dionys⁹ vniue. so pagrato orbe solos Æthio-
 pas, quū p̄pter eoz in Deos cultū, tū q̄ inerpugnabiles videbāt,
 intactos reliq̄re. At vos religiosissimi ⁊ iunctissimi Germani au-
 dite quō in oīb; Æthiopas vel supastis, vel equastis. Nī qd̄ ad re-
 ligionē attinet lōge in vobis maior, lōge sanctior sp̄ fuit. Historias

veteres et antiqua illa tempora recolat? quoniam Iesu suum Deus Opt. ad san-
ctos mortales, non dum miserat, non dum coelestes orbis diuinum illu-
minare sparserat, non dum terram frangere minauerat. **Servatore.** Tunc **Ae-**
thiopes euenerunt in cogitationibus suis et obscuratum est insipientes cor
eorum. Dicentes. non se esse sapientes et religiosos, stulti atque superstitiosi
facti sunt, et mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem ima-
ginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium. Vos
autem invisibilia Dei per ea quae facta sunt ita conspexistis, ut sempiternam
atque infinitam eius virtutem ac diuinitatem purioribus mentibus vestrae
oculis intueremini. Nam etsi aliquando apud vos Deorum simulachra videret
semper tamen nec cohibere parietibus Deum, neque in vlla hominis oris spem
assimilare ex magnitudine coelestium arbitrabamini. Hanc ob viam de
diuinis religiosissimam opinionem credideri ego munus illud vobis a
Deo **Max.** concessum ut externi Reges et peregrina arma vel nunquam
Germania inuaserint, vel si ea aggredi libuisset, nunquam victoria repo-
tauerint. Atque ut non paucos omnium Barbaros Reges potestissi-
mos qui quum alia Regna et Impia subegissent, Germanos attigere
non sunt ausi, Romani tamen Principes testes erunt. Nunc **Julius Ce-**
sar, **Tyberius** et **Vespasianus**, nationem Germanicam tamquam humanis viri-
bus insuperabilem reformidauerunt. Nunc **Octavianus** fortissimae legiones
quae reliquum orbem ad ortum usque Solis perdomuerat a maioribus nostris fun-
ditur deletae sunt. Hoc illis super Deum caerimoniae, atque religiosi ri-
tus persistere quibus profecto et in ipso armorum strepitu ita pie usi sunt, ut
neque Ducibus, neque Regibus adaduercere, aut vincere quicquam, sed nec
exherere quidem licuerit, verum ipsis solum Sacerdotibus permittum sit,
non quasi in poenam, nec Ducis iussu, sed velut Deo inspirante quae adesse bel-
lantibus crediderunt. Adde quod videri de maioribus rebus consultare oportet
cum duxissent, conuenientibus omnibus atque ut armatae turbae placuisset con-
sidentibus, astate et Principe, vel Rege silentium per Sacerdotes quibus tum et
coercendi ius erat ipso abast. Hi fuerunt antiquae Germaniae mores, haec
sanctissimae leges, haec ingenita pijs mentibus in Deum et sacerdotes re-
uerentia. Quae quum bene et laudabiliter a maioribus instituta atque ob-
seruata fuerint, cur non prius singulis publice vniuersim attendere
(sicut tamen fecistis semper) atque imitari debeat? Immo cur non per excel-
lentioribus liberalitatem diuinam in vos beneficis religiosum cultum et sa-
cros ritus augeat? **Christus.** non Deus non quod debito Ade soluto capti-
uum redemit genus humanum, illo vos ampliori, et gloriosiori munere illu-
strare voluit, ut Barbariem exueret, et Romanorum ad vos trans-
ferret imperium. Christum igitur et eius Christos sacerdotes honorari a
vobis oportet, et piatissime et religiosissime, quippe qui ipsius sacerdo-
te summi Iesu Illustrissimi atque potestissimi effecti estis, tantoque
progenitoribus nostris (qui sacerdotes quibus in ipse reuerentiam) clariores, quod

to illi ceteras nationes, fortitudie, victorijs, triūphisq; superat.
 Quid si apud ipsos illos maiores nros in tanta audacia, ac temeritate
 aliquis prupisset, ut sacerdotes cederet coercendi, atq; silentiū idicēdi
 auctoritate pūctos, et sic illos in honozabiles, et cōceptibiles redde
 re studuisset (vos alloqr o viri Germani) nōne istū tāq; patriarū
 legū trāsgressorē, pacisq; et religiōis euersorē, statū (q̄ tūc erat in im
 pios supplicia pstituta) ceno ac palude uiecta insup crate mersis
 sent, vlt arboze suspēdissent? Atq; nolo ego vos tātopere desēuire,
 tametsi inanius hoīs scel⁹ vobis pponā. Martinū Luterū vide
 licet, addere ipsū insignes titulos, nisi eū satis notū vbiq; gentiū
 scire. Sed tū hūc hoīem video libris q̄busdā edit⁹ manu, pede, lī
 gua, oīq; potētia conari, Sacerdotale ordinē oīb⁹ qdē inuisum
 et ignominiosum facere. Vos autē Principes Germanos Regali
 Sacerdotio in senos reddere, ut quū ipse Sacerdotij existima
 tionē, et auctoritatē in p̄senti minuerit, suūq; (id qd maxie affectat)
 auxerit, tū vos, filiosq; vros p oē tēp⁹ ppetua glia spoliēt. Quā
 ppter obsecro vos p Iesum Christū Sospitatorē nr̄m sic paulo
 familiari⁹ Martinū iterrogetis. Utrū te Germanū et amicū, an
 exterū et hostē existimare debem⁹? Germanū, et amicū videlicet.
 Cur ego antiquos Germaniē mores, Cur patrias leges, Cur ma
 iorū instituta labefactare p̄tēdis? Cur antiquā obseruatā quā Ger
 mana natio erga falsos Deos eorūq; Deorū Sacerdotes olim ha
 buit, tu nos erga Deū verū, eiusq; Dei vicarios Petri successores
 habere nō sinis? Utrū hoc amici an hostilis aī est? Uide poti⁹ ne
 exter⁹ et hostis sis, Germanū s̄, et amicū te fingas. Diceret fortasse
 (ut ē vir solertissim⁹) q̄ qū inuitat⁹, Deremitarū vitā p̄fessus est
 et Christū pauperē ē secut⁹, illū tūc Euāgelicū Ensem acceperit, q̄
 p veritate aduersus parētes, et patriā inimicos domesticos dimi
 caret. Atq; ita dū Principū et Populorū fauorib⁹ cōtra veritatē se
 tutabit, idēq; ipse trās fuga, et hostis Patriæ aduersus nationem
 Germanicā solo veritatē noīe se armabit, amicū et inimicū se (ut li
 buerit) faciet, neq; vos vltra loq̄ p̄mittēs spiritali gladio verbi
 Dei terreat oīs, et effugabit. Predico tū vob⁹ ego viri Germani,
 si istis vos captiuitatib⁹ irretiri sinatis, atq; illū ut suo capiti se
 derit sacraz fratrū sena trahētē audiatis, p̄dico inq; itez flens, ac
 dolēs, tū intra vros fines exuscitādū icendū, ut sēuētē framea
 diuinæ irē, in derinētū qdē certissimū vre glie, s̄ et in maximū vni
 uersē salutis piculū sitis v̄turi sinamq; illa p̄p̄turi. Quia p̄spera
 euenire Deū, ac Diuina sequētib⁹, aduersa spernētib⁹. Tūc demū a
 more erga hāc republicā meū apte cognoscetis, Martinūq; nul
 lā Germanicē nobilitatē rōnē habuisse nullā dignitatē maiorē, ul
 lā futurē apud posteros glie intelliget⁹. Sed qm̄ (ut aiūt) Germani

re ppiquit⁹ ē, vicete q̄ amore, q̄ obfuitia fūū p̄pū mūicipiū Cluiter
 tbergā z Principē Frederici p̄sequat, z q̄tū poſteatorā pūicia
 diligit peditore. Religioſiſſim⁹ nāq; hic Princeps celeberrimū
 Cluiterberge tēplū extruxit, i q̄ nō paucas beatorū reliq̄as ex mul-
 tis q̄ſitas regionib⁹ honeſtiſſime collocauit. Quas vt maiori cū
 leticia z gratulatione inuſerēt oēs atq; venerarēt, egit Dux Pien-
 tiſſim⁹. q̄ ſpiritualib⁹ largitionib⁹ (q̄ idu⁹ gētignūcipāt) a Roma-
 ni Pōtiſicis legato liberaliſſime ꝓceſſis icitati p̄pli tertia luce ſo-
 lis, quā Dñicā vocāt a gl̄ioſiſſimo reſurrecciónis Chriſti triūpho
 ad h̄ tēplū ſctis oīb⁹ dicatū cōcurrerēt. Vidēs aut prudētīſſim⁹
 ille Antīſtes, p̄p̄ciſſimā i diuinū cultū Principis mētē, ſingulari
 q̄dā benignitate cētū dies hoz cōleſtū munerū illis oīb⁹ elargi-
 tus ē q̄ p̄ tali ac tāto Duce cōſeruādo ad Opt. Deū ꝓces effunde-
 rēt. At Martin⁹ dū ſpiritualia hec dona vilīſſima quepiā, neq; (vt
 ſuo ꝓdo vtar) meritoria, neq; vtilia, ſed plerūq; nocētīſſima eē cō-
 tēdit, z patrię religione artiguit, z Principis icolumitate inuſam
 h̄z. Neq; ei fieri pōt vt p̄pls q̄ h̄mōi ꝓm̄ys allec⁹, z ſacrū Phā-
 nū inuſere, z a Deo maximo Ducibona ꝓcari ꝓſueuerat, ex his no-
 uis opinionib⁹ nō ꝓturbeſ, tātūq; ꝓculdubio a cerimonijs z ſup-
 plicatiōib⁹ abſtinebit q̄tū ſibi min⁹ bñ ꝓſultū iri, aut credet aut
 heſitabit. Que oīa quū acute Luter⁹ ꝓuiderit, nō ē q̄ ſe vllō vnq;
 pacto excuſare queat, q̄n ꝓꝓriā laudē, z gl̄iaz quā ex his nouitati-
 b⁹ aucupari videt patrię z Principis charitati ꝓpoſuerit. Eūce-
 re h̄c itaq; poteſt, q̄ is q̄ chariſſimā patriā z Religioſiſſimū Du-
 cē (q̄ꝓ alterā natura oīb⁹ hoīb⁹, alteꝓ lex cuiq; patria z ciuilis cō-
 iūctio cōciliat) ꝓꝓ ſua cupiditate nouę gl̄ie i ſpirituales iacturas
 ac turꝓciſamā vocat, nūq; vos remotiores plur⁹ eſtimabit. Nā
 ſi i ꝓꝓo mūicipio iꝓrat⁹ ē z mal⁹, quō i ꝓuicia grat⁹ z bon⁹ eſſe
 poterit? Multa h̄c ꝓtereo ꝓſulto q̄ q̄m ad vram laudē z gl̄iam
 ꝓtinere videt alio loco a me dicenda ſunt, nūc ad magis neceſſa-
 ria ſeſtinat oratio. Qd̄ igit h̄c q̄ ſcripſit Luter⁹ nobilitatē B̄-
 manicā minime deceat ſatis i ꝓſentia vos itelleriſſe arbitror, nūc
 q̄tū a philoſopho aliena ſint audiat. Difficillimā h̄c nob⁹ ꝓ-
 te futura P̄ncipes aꝓriſſime video, q̄nq̄dē ſiue de philoſophia q̄
 de vita z morib⁹ tractat, ſiue q̄ i cōtēplatione rerū cognitioneꝓ
 ꝓſiſtit, loq̄ voluero, reclamātē ſemp Martinū audia. Quid mi-
 hi cū philoſophia? Nōne Ariſtotele i ſcript⁹ meis philoſophiā
 iſꝓiētē appellauit, i echi cis fabulātē, z philoſophiā iꝓam Theo-
 logię peſt⁹? Quid igit mihi cū philoſophia? Nihil Martine
 mi (vt arbitror) q̄ ita i moderate, z iuerecūde ſcribas, vt philoſo-
 phiā iꝓam, ideo iꝓeuiſſe videar, q̄ſi vehe nētē h̄c tuā, ac ſero cē-
 nūc, ab hac morū mag ſtra corrigi v⁹ i ꝓſſe deſperares. Si
 ſati puer ego legerā iꝓoſitā nobis a natura ꝓſonā magnā cū eꝓ-

cellētia, p̄stātiaq; aīantiū reliq; datāsq; cōstātie, moderatiōis, rēperantiē, verecūdiē, p̄tes, ita q; decor quoddā i vita elucere debeat, qđ moneat approbatiōē eor, qđ cū vniū moderatiōe dīctorū oīm, atq; factor. Hōr aī oīm disciplīna ab indagatrice tūtū atq; vitiōr expultrice Philosophia petēda est. Quā q; neglexerit, illud etiā decor oīno p̄tenet q; hō a ceteris aīantiū differt sicq; hōies erūt brutū euadat aīal necesse ē. Videte igit viri Sermani si Luter? E thicēi spernit, qđ vobis sit de illo sentiēdū. At si se illi? cultorē faciat iterrogeris quā sectā potissimū delegerit, Academicā ne an Peripateticā, an Stoicā, an Elyenāicā, an Elyacam, an Negaricā, an quācūq; aliā. Sed q; Peripateticos ridet, Christianūq; se dicit esse nō Pythagoricū, oēs (credo) alias scholas nihilipēdet, nisi forte Lync? malit haberi, q; oēs, et puos et magnos, latratu terreat, morū dilaniet, ac p totā iā Romā, atq; Italiā dētib? ambulet. Opinoz ego illū ex ppter nō Lanē mō sed et magnū Lanē, imo et Cerberū facile videri posse, cui nō sat fuerit i viuos genuinū exercere, nisi et mortuis etiā adlatraret. voluisset ego poti? voluissent et mecū boni oēs te mag; pythagoricū exhibuissent Martie, et p̄ silētiū loq; et scribere didicissent Si enāq; i silētiō, et spe, teste Elia, fortitudo tua nūceēt. sic te i l'ario ocio trāquillā ducētē vitā, nemo accusaret, nemo dānaret, sic Pythagoric? et christian? melior viderer? et esses Nūc vero qm, vt alter Deliu buzites apđ sac̄tissimū Job, Antiquoz floccificātiōnā tuā sciētiā oīdere voluisti, ac tangs fmonib? plen? esses, et de vte rī tui spūs coarraret, vterq; tu? qm mustū ēēt absq; spiraculo, qđ lagūculas nouas dirrūpit, eloquētiā tue miraculo terrere hōies credidisti, qm iq; nō potuisti i loquēdo spm tuū cohibere (vt Salomō dicit) iccirco sicut vrb̄ pates, et absq; mitorū abitu fact? es iccirco accusat? et merito pdenat? qetē n̄ inens, iccirco neq; pythagoric? neq; bon? Christian? habit? es, nec vinq; nisi taceas et res, piscas habebes? Vidisti p̄cipes q̄tū isti audaculo hōi cui cerre pl? potētē aut min? ai debuerat p̄gisse, obfuerit, philosophiē moralē et pythagoricē modestiē p̄tēpt? nūc q; i grate reliquā philosophiā Theologiē pestē appellet itēdite. Atq; vt cognoscatis q; pie et amice cū illo agere velis dnm Augustinū, a q; se Augustinū vocat sciscitabor, ificiat ne, an reficiat, phiā Theologū, Et qm scitissim? et eruditissim? Pōtifer oēs sciētiās nouerat atq; fere de oīb; scripsit nolo ex eis mihi opusculis respōdeat i qđ fortass; phiē morē gessisse videat sed ex illis ipsis q; vt sacre lre itelligāt cōposuit, q; sic null? calūniē loc? def. Et sedo igr de doctrinā piana rīdet naliū rez ignorātiā vt aīantiū, herbar et lapidū, diuinor li broz cognitionē q; plurimū i pedire. Nā q; serpēs naturā ignorat quō sensuz q; Dns iubet prudētes nos eē sicut serpēs itelliget.

Elia. xxx.

Job. xxi.

Prover. xxi.

Augustinus.

Job. xi.

Gregorius.
Amos. v.

Dionysius

Canticor. ii.
Judic. xv.

Multa ibide alia exēpla legunt, q̄bo Doctor brissim⁹ pbat natu /
rale phiam, mathematicāq; Theologis q̄ maxime necessariā. Et
vt clarioza ista reddamus. q̄s nā Astronomie expers tñ sibi arri /
get vt illud patētissimū Job se posse explicare p̄cedat. Qui facit
Arcturū, ⁊ Orionā, ⁊ Hyadas, ⁊ interiora austru Magn⁹ Gregori
us in moralib⁹ p̄mōstratos his stellis martyres bonis rōib⁹ docu
it, s; p̄r⁹ coelestes mor⁹ vigilātissim⁹ pastor p̄replat⁹ ē. Amos p̄
phetā imitat⁹. q̄ ⁊ ip̄e pastor licet ⁊ rustic⁹, cū Deo loq̄ meruit, tñ
dū gregi inuigilat cōlū aliqñ intuet, Armaturq; auro circūspicit
Orionā. Quid nūerādis ciētā aduocē. Omitta Platonē in Epi /
nomide q̄ hoīes illū cenlet optimū atq; sapientissimū q̄ numeros
noscer, Nō adducā Babylonios q̄ cū dicebāt oīa scire q̄ numera
re didicisset. Isti⁹ em̄ artis finē statuebāt ad occultorū oīm, ac di
uinorū maxime cognitōem p̄tingere. Ad nra veniā ⁊ vno tñ Chri
stianē legis exēplo ostēdā qd̄ dico Quo nāq; pacto sine Arithme
tica magnū illud sapiētis diuine secretū q̄s aduertere poterit, qd̄
in quinq̄genario P̄thecostes nūero absconditū, neq; Arri⁹, neq;
Macedoni⁹, neq; Nestori⁹, neq; incōstātes Greci, adhuc p̄spice
re potuerūt. Iu hō ē. Sp̄m̄sc̄m̄ Deū, iccirco quinq̄gesimo die mi
lum vt a P̄re ⁊ filio illū p̄cedere, clavis agnoscerem⁹ indicijs Di
uinis em̄ p̄sonas circū cōparari Ariopagita Dionysius testabā
quom̄ sic de Sp̄s̄sc̄i maiestate in amatoris, decāret. Diuinus
amor circulus ē bon⁹ a bono in bonū p̄petuo reuolutus. Sic etiā
Xenophanes, sic Saraceni, sic alij ex nris, p̄pter infinitōis fili
tudine Deū circulū appellarūt Arithmetici autē Viginatiq; cir
cularē numez ideo cēlent, q̄ ex q̄nario in circuli more multiplicet,
quū ab eodē, p̄ idēmet, redeat ad idē, dū q̄nq; q̄nq; viginatiq;
parturiūt Unus ergo q̄nq̄genari⁹ dū ex his viginatiq; p̄ficatur
duos in se circulos p̄tinet, ⁊ Sp̄s̄sc̄as q̄nq̄gesimo die missus est
q̄s ex duob⁹ circū, vt suā eternā p̄cellione q̄ in hac missione clau
dit ex duob⁹ p̄sonis diuinis, ⁊ p̄re ⁊ filio, tāq; ab vno tñ p̄ncipio
nō duob⁹, eē p̄cederes. Auxilio itaq; Arithmetice Sp̄m̄sc̄m̄ infi
nitū circulū ex duob⁹ imēssis, ⁊ incophēbilib⁹ circū emanare co
gnoui. Vltis autē de naturalib⁹ nōnihil breuiter asseram⁹. Quia
p̄ vulpes q̄s in Laticis sp̄sa capi iubet q̄ vineas remoliant, ⁊ ad
q̄ iūctas caudas alligat, facit⁹ Samson Philistinorū segetes cō
cremavit, q̄s inquā p̄hec aialia p̄signari hereticos diceret, nisi qui
apud Philosophos, ingeniosas qd̄ē, s; fraudulētas ⁊ recta nūq;
via incedētes vulpes legisset. Quis in Leone de tribu Iuda Chri
stū, at in Leone rugiēte Lacodemonē videat, nisi q̄ strarias in Le
one affectōes īp̄pererit, ⁊ aliqñ a phis distinguere didicerit. Quia
apud Prophetā Danielē Persarū regē Dariū p̄ Arietē, Alexadru

vero Macedonē p hircū mōstrari nesciat. Quā tū rōe. quā silitu
 dine. nō cognouisse libeat. hōz naturāz aialū cū Philosophis rima
 ri necesse ē. atq; tūc maxime (Licet Martin⁹ succēseat) Peripateti
 cis vti distinctōibz. quū apud Mōsen hirc⁹ ille pctā ppli portās
 in solitudine Chriſtū ostēderit. q̄ pctm nō fecit. 7 in cui⁹ ore nūq; Leuitici xvi.
 dol⁹ inuē⁹ est. h̄ pō apud Daniēlē. 7 supbissimū. 7 violētissimū ty
 rānū p mōstrauerit. S; qm Daniēl pphete mētio facta ē. vnū dicā
 ne memoria excidat. 7 religiosuz illū 7 sanctū hōiem Martinū. ois
 glie pteptore. nō parū apud modestos viros maculā pstraxisse.
 dū in fronte opusculoz suoz excudi Epistolā passus ē incerti au
 thoris in q̄ se velut Daniēlē quēdā a Chriſto missum. a plerisq; ex
 istimari 7 legit. 7 nō erubuit. nō abradi. nō tolli. eā papyz tātē (vt
 isti dicūt) vanitatē. tātē inuerecūdiē. tātē arrogantiē. iussit Ego autē
 q̄ Luterz magnifico. vt oīno eē aliqd illi cū Daniēle pcedā. offer
 rē ipi 7 affectis suis. an forte Daniēl Martinū suū in ariete illo p
 cognouerit. Nam si teste Augustino variā noīm significatio p lin
 guarū varietate sanctaz lraz cognitionē aperit. cur nō Luteri se
 ctatores si nō ipm Daniēlē quēdā facere pnt. saltē a Daniēle pūisuz
 obtineāt. qnqdē Itali lingua p nacula Arietes Martinos appel
 lēt. Gratulent⁹ itaq; Martino. Martino applaudāt. Martinū
 exaltēt. 7 vt his primis ludis agonaliū Romē vidim⁹. Arietem
 triūphali curru iponāt. euge io. Io euge. pclamēt Unū tū (credo)
 Martinū huic triūpho obstabit. q̄ licet Martin⁹ Martis dec⁹
 opinationū suaz cornibz feriat. 7 a verme illo capite ex cūctis ad pu
 gnā. licet inguā magnific⁹ 7 sublimis appareat. veniet hirc⁹ 7 ei⁹
 cornua pfringet. ad terrā pstermet. pculcabitq; imo iā vicit hircus
 vicit Chriſt⁹ 7 p suū vicariū illi⁹ dogmata exploſit atq; dānavit.
 Vt vñ discessit oratio reuertat. Nōne ex his q̄ adduxim⁹ apūsi
 me pstat. 7 Philosophiā. 7 Mathematicā. multis modis eē illis
 necessariā q̄ ad verā diuinaz lraz sciētā puenire dēſiderāt. Cur er
 go illā Martin⁹ theologie peſte vocat. Quid si 7 ipa ex his irrita
 ta sic mīderet. Tu tu Martine. tu vere Theologie peſtis. tu fami
 liē Anguſtinianē lates. tu Germaniē clades. Tu Chriſtiane reipub
 lice venenū. Tu nō mō morbida ouis. verū 7 morboſus aries. toti
 gregi tabificū virus inſtillas. Cur sine me; cimbe auxilio imensum
 diuinē ſapiētē pelag⁹ ingredi. aut in coelū sine pēnis euolare pſu
 mis. An te fortassis ariete illū celeſtē facies. q̄ Hellen 7 Phrygū p
 mare vectauit. ac demū p poetas illat. Caelo 7 martis dom⁹ effec
 tus maximū æqnoctij circulū pingit. atq; ideo tu etiā q̄ audaciſſi
 me 7 literime. p ſacra volumīa euagari velis sine ductore. sine ma
 gistro. tuis tātū cornibz. tuo capite filius. Nō sic decet. nō. Ad hec
 pfecto nescirē ego p Luterō mīdere. S; q̄ ſibi nō ſolū phos. verūz
Augustinus

et oēs sectas, oēs ordines, oēs familias inferas reddat q̄ terrarū, et
 cœlū extra se accēdat, attēdite (q̄so) quā moderatiōe vñ⁹ extra omēs
 iste loq̄tur. Q̄ nēs inq̄t scholastici Theologi in errore lapsi sūt, atq̄
 alijs vertiginū, ac turbinū cā fuere q̄ pia q̄dā simplicitate (vt erat
 humiles sensu) Aristotelē seq̄ voluerint, qm̄ illū videbāt ab indoc-
 tis, et Christi ignorātib⁹, in tāta auctoritatis veneratiōe haberi, et sic
 qm̄ scholastica Theologia incepit, Theologia crucis euacuata est
 atq̄ omīa plane puerila. At indignari p̄hibene inquit Martin⁹
 ne errores sui dephendant, alijsq̄ caliginē opacaz, ac tenebrosissimā
 mas tenebras offundit, impia q̄dā duplicitate (vt ē sup̄ et altius
 sensu) Aristotelē irridet et contemnit, qm̄ eū videret inuidet, a doctissi-
 mis viris et Christi vere sciētib⁹, vt ingēs ac illustre dei et nature do-
 nū in honore haberi, et sic theologiā scholasticā non⁹ iste Gorgias
 euerit. Theologiā q̄dē crucis, et Paulinā p̄mittit, mox tñ Mar-
 tinianā, nescio ne chronicā an fabulā exhibitur⁹, cui⁹ actū vltimū
 decepti spectatores eribit. Interim tñ dū mimi saltāt, et scena ri-
 det, glisus hic vir q̄ plausum expectat insolēter fastidit oēs, Tho-
 mā, Bonaueturā, magnū Albertū, Alēdū, Alēsanū, Scotum
 Agidū, Frānciscū Mayronēsem, Thomā Argētinēsem, Augusti-
 nū Aiconitanū, Antoninū, Capreolū, atq̄ etiā sercētos tales, Il-
 lufiores, scholasticos, Christi nesciētes, mudū sapiētes, theologiā
 crucis euacuatores, errorū seminatores appellat. O cœlum, o diu-
 o celestes mētes, cur tādiu hoīes in tanto errore versari estis passi-
 cur nonū hūc Helu⁹ Buzitē nō multo antea nobis tribuistis, q̄ se-
 niorū ignorātiā regegeret? O stultos nobiscū vna patres, auos, ma-
 ioresq̄ n̄ros, q̄ Thomē pbare modestiā, laudare pietatē, nūq̄ defatī-
 gati sunt. falso ille n̄r theologiē splendor ab igeniosissimis et erū-
 ditissimis viris nūcupat. falso Paulinā sapiētiā vel Pauli ip̄i⁹ ce-
 stimonio q̄tū mortali hoī dat abūdātissime credit hausisse, falso
 illū christ⁹ de rebus diuinis bñ scripsisse testabat. Quē q̄ secur⁹ est (ec-
 clesia teste) nūq̄ a veritatis calle deuiauit, at q̄ impugnavit sp̄ fuit
 de veritate suspect⁹. Quē, s; ne in meos pp̄sior videar, trāseam⁹ ad
 suos, Agidiū romanū, Augustinū anchonitanū, Thomā argen-
 tinēsem, Augustiniani ordinis colūnas, cur non reuerēbat? cur et
 illos pari ipudētia, s; maiori crudelitate contemnit? An nō saltē dome-
 sticos, carnē pp̄riā, parētes piētissimos amare, fouere, et veritati os-
 buerat? S; forsā oē illoz nomē extinctū veller. vt ip̄e p̄mas ho-
 noris, et gl̄ie p̄tes furari posset et rape. Hinc etiā factū est vt solem
 Germanie Albertū magnū cui⁹ monumētis nō min⁹ q̄ cēsariū tri-
 butis illi⁹ triumphis patria n̄ra sup̄bit, et clarū illucisse, et suos p̄ totū orbe m̄ra
 xisse claz igrādio expandisse ingratū habebat. Hos omēs dū impatientissime
 sibi p̄ferri dolet, impudentissimis verbis, vaferrimiq̄ commentis

Albertus illu-
 xisse claz igrā-
 dia. n. hz

nitit, illoz decus et gloriaz maculare. Errauerunt inquit omnes, at non
 ego. Decepti sunt oes, at non ego. Veritate ignorauerunt, at non ego.
 Tu ergo Martine diuo Thoma doctor, firmiter, atque solidior.
 Tu subtilior et viuacior Scotus. Tu Egidio tuo (imo non tuo qui
 nullum haberes) tertior et exactior. Tu Francisco acrior, et acutior: tu
 eruditior, amplior, et gradior Albertus. Tu tot millibus theologorum qui
 a trecentis annis floruerunt, istosque duces secuti sunt ingeniosior et pru-
 dentior. Timeo ego ne Salomon hec audiens de te dicat, Sapiens
 tior sibi stultus videtur septem viris loquentibus sententias. Nec indignaberis
 (credo) si stultus aliquis a Salomone voceris, qui tempus stultus in
 tuis libris noiauit. Aduertite quod, quod elubri et insula ratione, illustres il-
 los viros in errore lapsos, perit, quod Aristotelem secuti sunt, atque ideo,
 quam ab indoctis et christum nescientibus tanti eum fieri cerneret. Quasi non
 magis, imo certissime eas solas ob causas id egerint, ut inuisibilia
 dei per ea que facta sunt, intellecta conspiceret, ut naturalium rerum vires edo-
 cti, diuina mysteria et secretissima simbola penetrarent, ut illa que sunt
 dei nostre sunt et humani robur ingenii superaret, neque impossibilia esse, ne-
 que rationi et lumini intellectus repugnare monstraret, ut non indoctos, sed
 doctissimos et acutissimos viros, diuine sapientie contradicentes, phisice
 ministerio et eorum proprio mucrone perfoderet. Possem nunc mille mor-
 dis hoc ostendere, sed ut vestris auribus parcam, sat sit rerum capita tetigisse.
 Ulex, esto res ambigua, vosque germani principes in hac causa iudices
 constituiamini. Putetis autem hoc an vos stare amplissimos istos viros qui in
 egerunt vite exemplis et grauissimis doctrinarum monumentis maxima
 Christianis populis beneficia contulere, sicque illos contra Martini audacia
 resistentes audiat. Nos o principes qui trecentos annos phisice
 theologie ancillari coegimus, quique omnem humanum intellectum in obsequium
 christi captiuum facere laborauimus, et sacrarum litterarum et antiquorum patrum
 auctoritate sectati sumus, sensum christi credimus nos habere. Testis
 est eorum qui scripsimus pietas et religio, que ad nutriendam iter christianos
 pacem valere plurimum. Testis est omnium nostrum, tam ingens et ex tanta
 varietate ordinis multitudo in hac una re pectoris. Testis est Roma
 nostrorum pontificum auctoritas, que nostrum hunc scribendi morem, et laudauit et
 approbavit, nullusque ex nobis ea ob causam aut maiestatis unquam, aut
 heresis accersit est. Testis est postremo christus ipse qui laborum nostrorum
 premia in terris, multiplices honorum titulos et laudum insignia elargi-
 tus est, at in celo triumphum statuit sempiternum. Cuius more ut iustum et
 equum postulare videbit decernatis, Insurgat martinus contra, ac tota
 voce, totoque pectore, quod validum est clamet, plus nescit solus, quam decem mil-
 lia poterit: plus ne uni pretioso credet, quam tot pacificis: plus impudenter quam
 secum dicit: plus superbo quam mansuetus: plus precipiti quam solidissimus: plus stulto
 quam sapientissimus: plus prophano quam sanctissimus: plus ne serpenti quam nunc

Prover. xxvi.

ex Hussitanarum heresum latibulis emergit, oculis eminentibus, inflato collo, tumidis cervicibus, totum genus humanum (ut quodam Eua) paratus inficere, quam mitissimis et placidissimis colubis quam ad archam Noe ad ecclesiam Christi oleum minervae sacrum, et pacem et omnem sapientiam detulerunt, penitusque Phie argenteis ad aureum illum pallorem quam Dei Marini posteriora aspiciunt euolarunt. Absit huiusmodi a vobis, absit religiosissimi Principes Sed quam magis insolentissima istiusmodi audacia, ne dicam stulticia nam cognoscat, audite quam pacto Aristotelem vilipendere ausus est. Insuper pietatem Phisum illum appellat Doctrinamque pessimam, atque ut et ipso superior videretur polliceri non timuit, quam si etas et oculi superesset non eum cum Platone, ut Ioannes Picus Miradulanus permiserat, concordaret, sed coloribus illum suis pingeret, ut dignus est pingi. Deus bone, quam cachinnos hec verba omnibus excusserunt, et non modo Italiam (quam nec ridere quidem Lutherus pariter) sed et Greciam et sapientibus et insipientibus, et senibus et pueris. Audistis seris oes risu maximo et summis plausibus (quod Martini plusquam stolica severitas ignoscet) excipisse, novam hanc artem pingendi homines, cuius tamen exemplar et archetypum liceret iam intueri Martinum ipsum quam humano capiti, Aspidis aures, Arietis cornua, Tauris cervicem iunxerit paucis quibusque penas et vulpis pedes et cauda induxerit basiliscum. Nam quam aliquando eius excusationem recipe conantur, bona illum forte causa promouit iam dicat, atque sic ab humano capite cepisse. Verum dum pre nimia superbia, neque pietatis, neque religionis, neque modestie, neque verecundie, neque periculi conscientie ratione habet, neque in eo quod monet veritatem, neque in eo quod accusat iudicium severitatem, pertinaciam suam asponenda ceteris, sed nullum audire, oes lacessere, se invincibile credere, sibi de scientia et eloquentia blandiri vaframentis omnibus uti, Christi sponsam, venenatis oculis intueri sati. Ducit, quin septiforme et ingens monstrum euaserit, negare non potest. Cur non igitur optimus iste sit aliorum pictor, quam se ita belle, ita artificiose pinxerit, ut nunquam Zeuxis, aut Apelles, tam mirabile, tam monstruosam imaginem effiniret. Hinc (obsecro) iudicet oes quanta Martino fides adhibenda sit in his quam Christiana tamen pietas et fides iubet, quam siquidem ab impiorum perfido ingenio, multiplici sensu puerile accipi potest, quam in hac tanta luce in tanto ac tanta patenti Aristotele scientie capite, ubi aptissimis rationibus et necessariis rebus notis humanum quincifidum intellectus, usque adeo peccatiter insolescat, ut mortales omnibus, aut cecos existimet, aut verborum suorum radiis excicare posse perfidat. Exclamare nunc o vni cum Phisum, nisi ipse et nomen et inuictorem nois aspnaret. Quis homo non credat Martinum, ideo Phisum nomen renuere, quam videlicet humile sibi nimum videat, nec Pythagore verecundam modestiam prebit iste, quam se se sapientem, imo et solum sapientem putat, ita ut si nunc mensam auream, aut ex piscari, aut ex celo remitti contingeret, illi diuino oraculo danda quam sapientia ceteros prestatet, non tanta, ut olim inter septem Grece sapientes

disquisitione opus esset. Quo itidē factū ē, vt libros suos quos mo-
 destissimis s̄bis pprie laudis et aliene vituperatōis tanq̄ p̄ciosis la-
 pillis distingit, ea diligētia typis eneis excudi fecit, vt pulcherri-
 mis glossematibz et indicibz manuū notul fastidioso lectori cōsule-
 ret, atqz ea t̄m p̄mōstraret, q̄ toti mūdo ip̄i possēt indicare stulticiā.
 Nā sic sp̄ ibi legere est Modestia luteri, Luteri magn⁹ et christian⁹
 anim⁹, q̄ cādide loq̄t Luter⁹, et multa de se his s̄ilia, At de alijs. Er-
 rant theologi, Nebulones, opiniosi sophiste, beati Thome teme-
 ritas, fraternalia sunt hec, eloquētia Italica, ac talia mille, Quasi
 par sit dū paulin⁹ sapiētiā, et euāgelicaz iusticiā p̄fitef, stultissime
 se laudare, atqz alijs iustissime maledicere, nisi etiā hāc solā ob cau-
 sam se scripsisse oibz inculcarer, vt se (id qd̄ anxie facit) in vulgī
 vendiceret opininē, ceteroz s̄o fame detrahat. Illud aut̄ nō possum
 q̄maxime nō mirari, cur tantope a phia Martin⁹ abhorreat, qui
 paulo aptius q̄ ars peteret se Liceronianū insinuare p̄tendit, An
 forte qm̄ legit Hieronymū vapulasse, qz phus eēt, nō ciceronian⁹?
 S; facillimū ei fuerit hoc tāctū falsuz, amabilissimis ill' suis rōni-
 bus osēdisse. Dū itaqz gladiū spirit⁹ qd̄ est s̄bū dei dextra tenere ar-
 bitrat⁹, et sinistra gladiū carnis, q̄ est Liceronis lepos, tāqz bellone
 sacerdos i q̄scūqz passim irruit, pūctimqz et cesim s̄sans debacchar⁹
 et furit Petz s̄o aplm̄ q̄ cū oino pugnare statuit, gladios duos ha-
 bere nō patit, nō q̄ Malchi exēplo auribz suis q̄s penit⁹ obstruxit
 s; q̄ lingue p̄caci et imodice timeat, Qd̄ si saluberrima phie p̄cepta
 fecerat⁹, aut tacere didicisset, aut bñ loq̄, oī timore vacu⁹ hūc nūqz
 labyrinthū intrasset, in q̄ nūc inextricabiles penit⁹ errores errās, q̄
 lōge a sanctaz legū filo incedat, deinceps osēdem⁹. Venio nūc ad
 splendidissimā illā sacraz l̄raz maiestātē, cui⁹ Martin⁹ iste scrip-
 tator effect⁹ dū male sanos temerarie mētis oculos, æmulatiōisqz
 et supbie, lippitudinibz hebetatos in lucidissimū globū defigere nō
 reformidat a tāta gl̄ia opp̄ssus et obcecatus est. In magnis nāqz et
 mirabilibz sup se ambulās, atqz plus sape volēs q̄ opteat, neqz lo-
 quēdi tēp⁹ cognouit, neqz s̄bis suis tēperamētū aliqd̄ potuit adhi-
 bere. S; anteqz manifestissimis id rōibz pbē, obsecro vos illustris-
 simi p̄ncipes ne illud a me exigatis vt singillatim oīa istius vesane
 dicta p̄censeā, quū neqz memoria p̄seq, neqz orōne p̄lecti possim.
 S; sat̄ sit genera ip̄a breuiter attigisse, vt ex paucis q̄ dicaz, infinita alia
 q̄ subtricebo crimina p̄pēdatis. Age s̄o id p̄mū videam⁹ q̄ mode-
 stia Romā, verā Babilonē appellet, p̄mosqz in ecclia et pueros et
 effeminatos atqz tyrānos. An h̄ forte docuit sapiētia illa q̄ diuini-
 tus data (teste Jacobo aplo) p̄mū qd̄ pudica est, deinde pacifica et
 modesta, an magis altera q̄ apud eūdē nō descēdēs a patre luminū
 s; terrena, aialis, diabolica nūcupat⁹. S; mihi hec dicēti noui q̄p̄

Dierony.

Eccli. i. 7. vij.

Psalmo. xliij

Joannis. viij.

Primæ.

Joannis. i.

plam illucet, Romā fortassis Babylonē ab illo dici qm̄ quā se
alterū Danielē existimari velit puenitissimū fore arbitrat, vt se
niores ipse et presbyteros, aliqui iudicet q̄ populū regere videbant.
Uerū si n̄ hic Daniel a Deo missus instauratur? est oīa, cur non
Romā Babylonē alterā accedit vt iā iam pietissimo opi se accin
gat? Principē (dicit) timeo. At regē Daniel alter ille non timuit
Ignē formido. At fornacē ardente innocēs ille non formidauit.
Leonis potētia terreor. At cur tu Leonis benignissimi et clemen
tissimi māfuerudineterrearis, qm̄ Leonū ille multoz rabie, denti
busqz terreri non potuit. Uidetis itaqz nō eā ob rē Danielis no
mē isti placereqz ab illo res optime gestas imitari velit, sed quia
titulo Prophete gaudeat, q̄ sic illā Hieronymi sententiā ei aptissi
me puenire nō dubitem? Ueteres (inqt) scrutās historias inueni
re nō possum aliquos alios scidisse eccliam et de domo Dñi popu
los seduxisse p̄ter eos q̄ sacerdotes a Deo positi fuerāt et Prophe
te id est speculatores. Isti ergo vertūtur in laqueū tortuosum in oī
bus locis ponētes scandalū. Ne igit obijcere quis posset Luterū
ab antiq̄ schismaticoz nobilitate et glia degenerasse, et sacerdotem
et pphētā oīno sic se voluit eribere. Dū tñ admirabilē illā Danie
lis modestiā et māfuerudinē, erga Nabuchdonosora supbissimū
et sceleratissimū tyrannū intuent multi, q̄taqz prudentia ex belua
factur? hoīem vsus sit, q̄ta lenitate, q̄ta reuerētia et si ei Diuina
authoritas deesset, nō tñ possent eū nō a deo missū existimare. At
p̄tra quū Martinū imodestiā, petulantiaqz aduersus regale Sa
cerdotiū attendūt, nō in eā qdē sententiā adduci nō possunt, q̄ illū
firmissime teneat sub ouis veste truculētissimā ferā viuere, q̄ cor
nib? arietās, dentib? scuiens et mactare querat et p̄dere, atqz etia
z falsum Propheā (et q̄qz totus reclamaret orbis) diaboli nuiv
ciū et antichristū. Esto naqz Sacerdotes ab illo antiq̄ clarissimaz
p̄tū, morūqz sanctissimoz tenore defecerint. Esto (licet Solo
mon nō p̄sentiat) hoc sit sub Sole nouū viuendi gen?, prioraqz
tēpora meliora fuerint vt morosi Senes et stultus quisqz causatur
Esto nūc primū iuxta pphētā, Dñs de celo p̄spiciat vt videat si
est intelligēs, aut requirēs Deū, oēsqz declinauerit, simul inutiles
facti sint, nec sit qui faciat bonū, nec vsqz ad vnū. Esto inquā tan
dem sit Roma peccatrix, sit misera, sit adultera. Nō tñ debuerat
Martinus primus in eam lapidē mittere, nisi forte fortuna se in
nocentē et sine peccato dicat, atqz seipsum seducens mendacem fa
ciat Deū, Quod tamen si fuerit ausus, vt multa alia noua super
benimis et intemperāter inuerit, Inclinatū tamen Sruatorem
nostrā aspiciat, qui digito scribens in terra, in terra inqz iā bona
et mollī nō in durissimis lapidibus Moīsis, fraterne illum cha

ritatis admonet, atq; illud Biesemie suggerit. Audiuim⁹ super Biete. fluiū
 biam istius. Superbus est valde Sublimitatē eius et arrogantia
 et supbia et altitudinē cordis eius ego scio, dicit Dñs. Qd si Pha
 riseis oibus durior iste et obstinator, nec pccōz suorū memoria nec
 futuri supplicij pminatio terretur, vos salte principes et populi
 Germani quib⁹ iusta semp⁹ equa placuere, sicut boni architecto
 res faciatis (rogo) q̄ quū discernere volūt, rectū sit aliqd, nec ne,
 Amissi vūtut, ita et vos decretis et legib⁹ q̄ in his causis regula
 sunt ppendite (queso) scripserit ne Luterus vt vir q̄ Diuinis li
 teris et maiorū institutis obteperaret, an potius vt monstrū aliqd
 virtuti obtrectans qd hoies atq; Deū p nihilo haberet. Rē vero
 sic esse et ipsis sanctissimis Decretis intelligite, q̄ filios, discipu
 los et oīno inferiores docent, quo nā pacto spirituales patres, ma
 gistros atq; superiores corrigere debeant. Recita nobis Decreta
DECRETA. Audistis nullo mō inferiorib⁹ cōcedi vt aliqua
 temeritate ad superiorū vitā, nō tm dūdicandā, sed nec saltē te
 niter rephēdendā, pfiliant. Quāre ne charitatē forte Martin⁹
 in causam adducat, meminertis docuisse Paulū charitatē patie
 tem esse, benignā, nō ambiciosam et quē minime irriteretur. Legat⁹
 igit Martinū libellos et quū luce meridiana clari⁹ videbitis illū
 ex his q̄ (vt ipse fatetur) ad eū nulla ratione p̄nebat. impatiētissi
 me irritatū, et subinde ambiciosissime locutū, atq; indēmētissime
 imo et furiosissime agitatū, iudicetis tandē nō charitatē ardore, s; igit
 ignita supbissimē cuiusdā temeritatis face succensum in has repre
 hēssiones et vitia et vesaniā p̄cipisse. Qd si delicatissimū illi⁹ co
 rebū eousq; calore et siccitate ferveat vt eā (quā obijcit) nois ro
 mani grateolētā (nescio an vult fact⁹) ferre nō possit, cur nō po
 ti⁹ orationū scāz suauissimis odorib⁹ ea p̄pellerē p̄debat? Sic
 nāq; i aurea cordis sui acerra Thus masculū et odoratissima aro
 mata vniū dedisset charitatis fraternę carbonib⁹ adolēda? quoz
 suaue spirās sum⁹ de manu Angeli ante p̄spectū Dñi p̄cendisset
 Sic religiosissimoz viroz p̄batissima sequēs vestigia Scitissimo
 (qd audiet⁹) decreto pariūset. Dic Decretū. **DECRETUM.**
 Lur nō igit assiduū p̄cib⁹ meliora oīa Pōtifici Mario quē null⁹
 mortalū redarguere debet a Deo Opt. p̄cabat, si (vt ipse scribit)
 i tot ac tātis veniat admonēd⁹? Inuicti tm et christiani ac p̄fiss
 Luteriani ai, q̄spia diceret, pessū deiecit christiani legib⁹ christi
 vicariū tarare atq; mordere, vt nil iausū audētissim⁹ reliq̄re vice
 ref. A: q̄ se etiā prudentē et cautū Martin⁹ oīderet. atq; scire vā
 aiūt lapidē iacere et brachiū abscondere, totū on⁹ iā ex p̄bati crimi
 nis i tāta p̄sentū tēporū pfusione reijcit, Leonē decimū, integrū eru
 ditū, ac bonoz delicias appellās, dignūq; vt melioribus seculis

rti. dist. in. c.
 Nolite ca.
 Deniq; c. In
 tantum.

el. dist. ca.
 Si Papa

Abdias

De p[ro]fessione

Augustin.

Johelis. ij.

Psalmo. xxx

P[ro]fessionem gereret, qu[od] Alexandros sextos, Julios Secundos, in
p[re]sencia rer[um] potiri c[on]uenientissime deceret. O te admirabile Mar
tine qu[od] et nolente veritas sequitur. Hanc p[ro]fecto sola ob causam in
qua nunc versor, temperantie et moderati[on]is tue g[ra]tia, Alexandri sexti
seueritate opus esset, ut q[uod] olim Hieronymu[m] Sauonarola, te pro
cul dubio meliore, doctiore et eloquentiore atq[ue] de fide optime sen
tiente, q[uam] paulo acius in P[ro]fessionis maiestate inueheret, dirasq[ue] et
execrationes parripederet igni addidit, te itide[m] Leonis Decimi
patientia et mansuetudine abutente et q[uod] religionis, q[uod] pietatis, q[uod] rei
publice Christiane sunt euertere opportuniorib[us] remedijs coerce
ret. Te aut[em] o vir prouide satis miror cur[us] facta imiteris, imo et vi
cas, eius exitu no[n] p[ro]p[ter] rescere. Sed ut Abdias dicebat, Supbia
cordis tui extulit te, ac veluti in montib[us] inaccessis solui tui ex
altasses ira sepius in corde tuo dicitis. Quis me trahet ad ter
ra[m]? At si exaltat[us] fueris ut Aq[ui]la atq[ue] midu[m] tuu[m] inter sydera collo
caris inde te detrah[am] dicit D[omi]n[us]. Na[m] p[ro]pter iniquitate[m] hanc in fra
trem tuu[m] operiet te p[ro]fusio et peribis in eternu[m]. Credo equem vatis
istius v[er]ba dei sciendis Martini cornib[us] accommodata, quicquidem
scito quoda[m] adamantino se obtectu[m] (licet obscure) iactitet, q[uod] t[ame]n
sanguini liberatoris hirci resistere nequaquam poterit et no[n] secus atq[ue]
alter Elau fratre suu[m] Jacob, quietu[m] ac tranquillu[m] Eccl[esi]e statum
perturbare aggressus, no[n] vna sed innumerabiles aias conat[us] occidere
An no[n] disertus iste vir et popularis, vite, ocio, libertatiq[ue] Christia
no[rum], imo cacodemoniace seruituti, p[er]turbationi tartaree, sempiter
neq[ue] morti, satis bene p[ro]fuisse videt[ur], q[uam] asserere non dubitauit.
mortales tu plene a Deo p[ro]p[ter] peccato[rum] venia[m] p[ro]sequi si ea sacerdotib[us] con
fessi fuerint, de his licet minime co[n]triti sint, mo[n] ab illis se absolu
tos firmissime credat. Sic ne Martine Augustin[us] docuit q[uod] in li
bro de vera et falsa poenitentia, fundata q[uod] de in fide poenitentia, sed
in saluari ho[m]inem, quia dolet asseruit? Sic ne per Joh[ann]em p[re]cepit
D[omi]n[us], q[uod] ut ad ipsum p[er]ueramur, flere, plagere et corda nostra scin
dere iubet? Sic ne David poenitens docuit, q[uod] cor co[n]tritu[m] et humi
liatu[m] a Deo nunq[ua]m despici polliceat? Sic ne alia multa legis Diuine
loca q[uod] cordis p[er]tritione[m], dolore[m] illu[m] intrinsecus acceptu[m] necessariu[m]
ostendit Martine? intelligit? Sed ipsius audite ratione[m] qua[m] t[ame]n
errore[m] firmare p[re]tendit, No[n] p[er]tritus (inq[ui]t) baptizat[ur], ergo itide[m] non
p[er]tritus absoluit[ur]. Quis te sic argumentari docuit Martine mi
hi? Vides mo[n] q[uod] tu Aristotele illo indigeas qu[od] somniare dicis? A
q[uod] si vigilare didicisses ta[m] excresecens phantasma, ta[m] inane visum no[n]
patereris. C[on]secutio na[m]q[ue] ista iccirco inualida est, q[uam] no[n] p[er]tritus,
character q[uod] de et spiritalis nota sacri lauacri suscipit, veru[m] dei Op
tini g[ra]m minime sibi p[er]cellat. Lu[m] p[ro]p[ter] ei illa stare no[n] p[otes]t, sicuti

amor et odiū, lux et tenebre si habitare nō pnt. Quo sit ut si qspia
 nō ptrit, nō dolens peccata sacerdoti fallus sit, illa forte itez pfi
 teri nō obligabit, s; q obduratū illi cor et adhuc scelera amans ab
 illis absoluat et scia charitate mollescat, adeo repugnās est et ipossi
 bile, ut ignē poti⁹ frigidū, solē tenebrosū, calidā glaciē, ex stima
 re possim⁹. Neq; hō tū fidei tribuendū est, ut p eā solā sine charis
 tate q ptritōis estradiat et cā, cū deo nro in grām redire posse creda
 mus, quū paul⁹ testet et si omnē fidē habuerit, ita ut mōtes trans
 ferat, charitatē aut nō habeat, se oīno nihil eē, id est peccatorē eē, re
 um eē, criminibzq; p mis obnoxii. Un licz eiusdē testimonio de
 gentes ex fide iustificet, nō pugnat tū cū Jacobo q ex opibz iustifi
 cari hōiem nō ex fide sola pbat, qm iustitiā hanc inchoat qdem fi
 des at eam charitas pficit atq; consumat. Ex fide igit atq; illo pri
 mo opere bono ptritōis, doloris infiri aio, absoluefre⁹ et iust⁹ eua
 det. Conijcere hoc eē atq; reducere exinde possum, q Hierebaal
 (hebraice iudiciū habens sonat) castra Madian (eadē lingua sig
 nat auiqtatē) q in valle ad septentrionalē plagā collis excelsi post
 ra erāt, tum demū vincere potuit, quū inter alia cōfractis et cōminu
 tis ficilibz lagenis ardētes lampades resulsere. Monstrauit nāq;
 hīstoria hēc sacerdotē, q spiritale iudiciū psciētie exercet, peccatorū
 acies et vitiōrū copias q in frigida valle humanē miserie sub alto
 supbie monte pstitit, tūc a populo israel a pctōribz remouere atq;
 fugare qū terrenis eoz cordibz ptritit, flāma charitatis ardēs et lu
 cens reaccensa splēduerit. Sic docēdi eēnt christiani, sic ignaz vul
 gus admonēdū, et ad verā ptritōem et penitēt iā incitandū. Adde
 q Luter⁹ ut seipm et alios facili⁹ in tartara pēpiteret, nō oīa morti
 fera crimina (neq; eē occulta ut lethale accidia) sed manifesta solū
 pfitēda eē ptrendit, q auctore, q lege, q diuinaz lraz testimonio, ne
 scit, nisi illud suū pugnat et vere arietinū caput (ut dici assolet) le
 gē sibi et deū fecerit. Hoc ne docuit Augustin⁹, q pctm occultuz in
 noticiā sacerdotis referēdū censet. Hoc ne lex, q oīa manifestari iu
 bet. S; qz hic a dialectic⁹ aliqd suffurari posses, et restrictionū regu
 lis qd dictū est, oīa, ad publica crimina coartare, puenit te diuinū cōmnia
 pslū, agitq; ut a sanctissimo cōcilio sub Eugenio qrtō Florētē ha
 bito lex illa exponeret, scirentq; Latini, Greci, Armeni, ac oēs bar
 bare natōes, oīa pctā q memoria tenent sacerdoti esse cōfitēda. Et
 tū audes theologos, q hāc veritatē docent, psciētiaz carnifices ap
 pellare. Quo cādē tu te patieris vocabulo nūcupari. Dicā te certe
 animicidā, q tuis istis venenatis dogmatibz, multoz iā aīas ad sa
 crā Ioui stygio victimā mactaueris. Macte igit impietate et scēni
 tia Martine diuturna hēc tua fore pfidis. Libertatis christianē
 pseruatorē te pēdicās, qui Babilonice seruitutis iuguz a Romanis

Prime ad
 Cor. xij.

Ad Gal. iij.
 Jacobi. ij.

Iudicū. vij.

Aug⁹.
 De peni. et rē.
 cōmnia

mudo impositū excutere potēs sis: Proh supreme de^o, ipudētiam
 singularē et arrogantiā nō ferēdū. Uideris autē quō elatis cornib^{us} ex
 his nō amoneat: nō palleat: nō erubescat: neminē vere: neminē timet
 s; aīat forte solomōis pūbio; qđ in coetu gigātiū viz illū amozatis
 rum sponder, qui in via doctrine errauerit, et ita quasi vnus ex illis
 omnes Romanos vt paruos despiciat, carnifices, homicidas, tyrannos,
 nos, nō effeminatos et pueros dictitans. Uerū enim uero (milit^{is})
 credas Martine ab vni^{us} pueri militariū inassueti armis, funda
 et lapide psterneris et cades Nolite igit viri Germani si vos sprete
 religionis insinulat aliq, si de vobis ceterē obloquunt nātōnes, in
 aliu qđ in Lutez criminis hu^{ius} cām trāsfundere, Ipe enī oīm semē
 extit et origo, Germani (dicūt alie gētes) religionis existimatōez in
 minuit. Nō est sic, nō. Martin^{us} iminuit. Nōne errores spargūt
 nō. spargit Martin^{us}. Nouas nuz sectas inducūt: nō. Martin^{us}
 inducit. An nō romani pōtificis auctoritatē pūpēdūt: nō. Par
 upēdit Martin^{us}. oīa deniq; Q vos oēs ceterē nātōnes qđ patrie
 meze germanie falso iponit, si recte ratiocinabimini vni exuscitata
 Martino referet. Que sane vt clarissimis rōnib^{us} ostēdā reuertar
 ad illa paulisp qđ in pncipio orōnis meze attigerā de spiritalib^{us} donis
 seu indulgētijs. Dabitis, pfecto vt h^{ic} hō impune vtar tā frequēt^{er}
 qđ qđ ab indulgētissimis pontificū mētib^{us} elargitū. mun^{us} nō in
 cōcinne trāsato hoc noie censeat. Neq; vō si Martin^{us} aplm pau
 lū, qđ sathane et tūc pntes et futuras cogitatōes nō ignorabat, donis
 illis qđ ita pstatet, ac si Christ^{us} redisset Corinθijs impartit indul
 gentias promulgasse negauerit, alio quopiā diuine legis testimo
 nio cū illo agendū esse crediderim, quasi nō multa alia nobis diuinis
 nō iure tradita sint, quae aperte in sacris literis nō inueniūt. At
 qđ vt inde cū Augustino exordiamur, lenissime Luterū interroga
 bo an se aliquādo salutiferē crucis signo aduersus insulatore herē
 sum Lacodemone obarmet. Quod et si raro vel nūq; eum hoc fa
 cere aliqui iudicent, qđ ita crebris erroruz laqueis irretiatur, vel qđ
 catharos hereticos imitet, ego tū sepissime affirmauerim, vt religi
 osissimū, et ceremoniarū obseruantissimū decet. Sed vbi hoc (qđo)
 euangelii aut Paulus aut alius diuinorū scriptor edocuit. Mul
 tiformes itidē vinctōes, ordinū sacrorū varia symbola, mysticosq;
 tractus, vbi nam Christus aut apli p̄scripserūt. Uerū sacrosan
 cra hēc atq; diuina secreta ne in prophanū vulgus exirent, et ama
 racinū suis offerret, Christum qđez Apostolis atq; illis succes
 sorib^{us} viua voce credimus tradidisse, Qđ autē vera dico ex ipsa
 cele. miss. e. cū legito audiat. **LEGES.** Quū igitur ita se res habeat cur nō ex
 eodem gratiarum omniū mari, eademq; ecclesie nauī, p̄ciosa ad
 nos indulgentiarū merces aduectae sint. Plenissimo enī testimo

Prover. xxi.

primi Re. xvij

de indulgentijs

scdē ad Cor. ij.

Aug^{us}.

xi. di. c. Ecclesia
 sticaz. extra d
 cele. miss. e. cū
 Marthe.

nio magnus Gregorius vobis esse poterit, qui creberrimas vobis
 Romę stationes distinxit, quarum munere a Paschasio, Nicolao
 Xysto, alijsq; pontificibus maximis approbato auctoq; et viuētes
 et vita functos purgatorijs absolui pœnis ita pie receptum est, vt
 nō nisi maximę impietatis esse possit, ab hac tam antiqua, tanto
 q; actam longo hominū consensu, et Romanę ecclesię assensione,
 approbata cōsuetudine resciscere. Sed quomodo Luterus noster
 qui non multum timet impietatis argui, se vnq; defendere valeat,
 quin iuste maiestatis damnatus sit, quādoquidem indulgentiarū
 assertio, et si nulla cerra ratōne aut legis diuinę auctoritate firmari
 queat, quoniā tamē maior istituta et ecclesię auctoritas atq; popu-
 li dei mos antiquus illam inuerit, quisquis eam ptempserit nō se-
 cus atq; diuinay legū trāsgressor mulctād⁹ veniat. Hec decreta nō
 ego somnio, Augustin⁹ dixit, sancti patres tulere. Que nobis reci-
 ta. **DECRETA.** Quas igit Luteri pclusiones, q̄s rōnes, q̄s
 disputatōes, ptra indulgētijs admittem⁹? Sola ista Gregorij sanc-
 titas, ecclesię cōsuetudo, sapiētū et insipientū p̄sensio, oēs nugas, oēs
 labores, oia Martini deliramenta p̄sternit. An nō legistis viri Ser-
 mani Petrū illū diaconē, ppria morte Gregorij scitātē atq; doctri-
 nę eius veritatē sufficiētissime cōprobasse? Cur nō igit credamus
 spūm sanctū, q̄ sub columbę forma sup sanctissimū pōtificis caput
 frequenter apparuit, has illi saluberrimas indulgētijs inspirasse?
 Qd si candidē illi colūbę niger Luterus aduersabat nō miremini,
 qm̄ gemētē columbā cantās corū⁹ iste nō amat. Se nāq; velle sp̄
 dñō cantare p̄mittit, atq; ita a p̄mo gutturis inflatu p̄cinere in-
 gressus ē, vt neq; dñō quēadmodū pollicebat, neq; (vt aiūt) sibi et
 musis, s; sibi ac diabolo cantauerit. Nā quū angeli pacē in terris ce-
 cinerint, pacisq; indicijz oliuā colūba portauerit, cur nō corax sit
 iste nigerrim⁹ atq; spū cacodēmoniacō turgid⁹, q̄ vt dissidia, rixas
 et bella suscitaret, nō grana frumētī q̄ i terrā bonā ceciderūt, nō fru-
 ctifere oliuę ramos, s; putrida et fetida cadauera isti⁹ maris magni
 supnatātia fluctibz elegerit, q̄bz et pascere et ferales excitare ad can-
 tū⁹. Religiosissima nāq; et itegerrima vite et mox exēpla, q̄ romę cet-
 si dirūpat, q̄ plurima vidēt et lucēt respicere noluit, at q̄ ibi corrup-
 ta, q̄ male oletia (vt vbiq; gētū talia multa reperiūt) inuenit, ea ro-
 stro et vnguibo tenēs h̄ tartareū melos effudit. Verū enim uero quo
 nō sp̄ crocitare, s; et humanū qm̄q; sermonē, exp̄mere videat, diui-
 nas adducit lrās, q̄bz et indulgētiay et aliax rez veritatē impugna-
 re dū credit, ita demū se esse corū ostēdit, q̄ quam effingit officiosę
 salutationis vocem prorsus non intelligat. Audet nihilominus
 apertis faucibus superbissime clamare, Doceat me, reuocet me, q̄
 scit et p̄t. Scirent p̄fecto multi Martine te docere, et nō mō ab eri-

ri. dis. c. in his
 c. palam

Luter⁹ niger
 cādice colūbe
 aduersat

./. rogatus

Esaie. vii.

Ecclesiastici. v.

Esaie. lxi.

Jacobi. p.

Augustinus.

xxvii. di. c.
Relatum.

rore, s; z ab inferis. quo pperas reuocare, si velles. s; qm hoc tu nō
vis, s; illi minime pnt. Cupidū te discēdi simulas, qui docēdi sis cu
pidissimus, malisq; imo z iuraueris. tua poti⁹ ipudenter ingerere
q; aliena modeste discere. Vos autē viri Germani ex his (obsecro)
iudicate, an vere discere cupiat. Clamat Esaia. Nisi credideritis
nō itelligetis. At Martin⁹ q; iā se pmanere in vitate, cōfidit, neq; q;
sapientib; credere statuit, vt itelligat, s; oia meli⁹ z acuti⁹ ill se intelli
gere arbitrat, vt nihil credat, vt heretic⁹ z sit z habeat. Admonet sa
piēs. Esto māsuēt⁹ ad audiēdū vbu dei vt itelligas. Et Esaia ait
Ad ānūciādū māsuēt⁹ misit me. et Jacobo, In māsuētudie suscipite
insitū vbu qd p̄ saluare aias vrās. At Martin⁹ tot⁹ asper z feror
pugnaciter oib; resistēs, neq; audire vult vt itelligat, neq; intelli
gere vt bñ agat. Hortat Augustin⁹ in p̄mo de doctria christiana, vt
cū magna moderatōe animi subijciam⁹ nos hoim discipline, neq;
supbissime z piculosissime expectem⁹, z nos rapi vīq; ad tertiū coe
lū, siue in corpe, siue extra corp⁹ (vt d̄ap̄s) et ibi audire ineffabilia
vl dñm Jesum videre, a q; poti⁹ q; ab hoib; euāgelij sensa p̄cipia
m⁹. Luter⁹ p̄o qm arietes, dracones, tauros z coraces, in stellatuz
octauū orbis choz trāsatos audiuit, iā supra tertium coelū s̄ari se
putat dignū ab excellētissimis illis mentib; z optio deo tñ in oib;
erudiri. Atq; ita dū in sublimiorib; coeli globis ābulat, Pontifici
as leges q; sup terrā solū ligare pnt, c̄temnit audacter. Qm nāq;
p̄mulgatā legem p̄tra ingeniosos quosdā nouerat, q; p ingenij p
prij virib; captatis qbusdā verissitudinib; ad illud sensum diui
nas trahebāt literas qd sibi sponte p̄sumpserant, iutereq; p̄ncipes
vt maiorū vestigia ac traditōes patrum quiscq; sequat, callidus iste
vir z astut⁹, q; se ita ingeniosum extimari ab omib; affectat, vt ipse
se pendet, q; veteres imitari errorē ducit, quo hāc legū auctorita
tē subreptageret, ab obedientie z modestie ductili terra, in q; verecū
di homines habitāt, ad octauū illud coelum, ad illā cubicā firmissi
mē atq; p̄tinacissime obstinatōis temeritatē trāsulauit, quā glori
osa hereticorū monstra incolūt, z clarissimis vocabul⁹, euāgelice doc
etrine, Pauline theologie, christiane p̄ liberrat⁹ veluti lucidissimis
syderib; exornāt. Illud tñ decretū vos viri Germani, q; adhuc in
terra regitis audite. **DECRETUM.** Al maiora veniam⁹, q; b;
manifeste cogemini Luter⁹ istū faceri eū cē hoim (nisi forte astz di
ci se malit) quē neq; pontificis romani auctoritas, neq; christiano
rū p̄ncipū z populorū estimatio, neq; leges vlle coercere possint.
Q; si necē ē lācē in libra pōderib; ip̄sitis cēpmi, sic aios vrōs his
q; nūc dicā sp̄icuis z manifestissimis cedere oportebit. Prudētissi
mus hic noster Martinus, quū oino futurū videat (modo viue
re velit) vt vel pontifici Maximo pareat atq; in ei⁹ p̄tate sit vl ad

Turcas aut Bohemos pfugiat, isq; ille sit qui nihil iam arbitrio
 suo facere possit, sed eo semptrahatur quo supbia, quo temeritas
 quo furor, quo diabolus rapit, diffidatq; se vnq; in potestate Po
 tificia esse posse, qui in sua nō sit, eligit iā alterū vt ad inimicos
 Crucis christi z Romanæ ecclesie transeat. Quid enim aliud
 ba illa sonant, quibus periculis z minis occurrit? Dñi est terra z
 plenitudo eius. Ut igit istarū Barbararū gentiū aliquo pacto
 gratiam sibi cōciliare incipiat, earū patrociniū suscipit, censetq;
 Christianos q̄ bellum Turcis indicit z hereticos cōburit Deo
 Max. repugnare Proh iustissime z benignissime Jesu, ita ne loq
 tur hic Luterus qui honore tuū z gloriā supra oēs mortales ama
 re se fingit? Sic netu æterna veritas, verissima bonitas, optima
 iustitia, iustissima misericordia, per tuas diuinas leges, sanctissi
 mos Prophetas, Heroasq; inuictissimos docuisti? Nōne sanctis
 simus idē z mitissimus Moyses tūc pientissime ægit, qñ ad tria
 supra viginti millia Hebræoz qui vitulū aureū adorauerant per
 leuitarū manus occidi iussit? Quid quū pcepto ipsius viginti
 quattuor millia q̄ Beelphegozeis sacris initiati fuerāt interfecti
 sunt? Quid nā piplum z Josuen tot Principū, tot Regum, tot vr
 bium, q̄a vero Dei cultu aberrabant occisiones, disperditionesq;
 monstrarūt? Cur ardens ille ac totus ignis Helias Baalis z lu
 corū prophetas octingentos z quinquaginta viros ad torrentē
 Lysonis interemit? Nōne Deus Max. Israhelis regi Iheuthro
 num regalem ad abnepotes vsq; pollicitus ē, qm̄ eiisdē Baalis
 cultores necauerit, statuam cōbuserit, Phaniū spurcissimū in fœ
 tidissimas latrinas demolit⁹ sit? Quisnam ex his multisq; alijs
 antiquæ legis exemplis ad vastandos atq; delendos Christianæ
 reipublice hostes nō accendat? Hinc Beatissimi pontifices Ro
 mani tot amplissimis munerib⁹ Cruce signatos (quos Luterus
 videre nō potest) z persecuti sunt, z psequūtur. Hinc Imperato
 res Augustissimi regesq; z principes Christianissimi nullā vnq;
 clariorē victoriā, nullū gloriofiorē triūphum arbitrati sunt q̄
 Christianæ religionis hostes disperdere, nullam illustriorē mor
 tem, q̄ (si deus dedisset) hac de causa felicissime mortē obire. Sic
 Fredericus primus Imperator quū trās mare in Syriam cū ingē
 ti exercitu se cōtulisset in Armeniā pueniens, pientissima morte
 subtraç⁹ est. Sic tertius Fredericus cū multis alijs Germano
 rum principibus in Bohemia vt Hussitanam heresim (q̄ Max
 tino nō multū displicet) extirparet, in perfidos illos exempla re
 ligiosæ fœueritatis edidit. Quid narrem Ludouicos duos Gallo
 rum reges Sextū z Octauū ardore quodā restituēde catholice pie
 tatis locis suis quē barbari occupauerant inflamatos? Quorum

prim⁹ qdē cū ingentib⁹ copijs terrestri itinere Damascū vsq; pe-
 netrare diuq; eā urbē obsidere ausus est. Alter in Aegyptiaca expe-
 ditione captiuus factus, nullis aduersę fortune casib⁹, nullis virę
 discriminib⁹ terreri potuit, sed reparato exercitu denuo in Aphri-
 cā traiecit, atq; ibi Lunitio urbē obfessa, ab hac mortali cōditione
 regnoq; terreno, ad eternā vitā z cōleste imperiū trāsuolauit. Nō
 dicam Gotsfredū bolionū Lothoringor Duccē comitesq; fortissi-
 mos q̄ pmissō Crucis signo triennū integrū in longinqua barba-
 raq; regione versati, mille suis periculis xgerūt, vt Hierosolymæ
 atq; Syria ex infidelū manu reciperent. Tacebo Eudonem Bur-
 gundionū ducē q̄ cū alijs plurib⁹ Christianis pncipib⁹ aduersus
 pphanā Albigenſiū sectā pfectus, expugnata Urbe Larchasſo-
 na supra sexaginta Hereticorū millia occidit. Silebo innumerabi-
 les alios, q̄ p Christiana Republica, dum talia gesserunt, atq; eo-
 rū laudibus z gratulationi, ois ordinis, ois generis, ois deniq;
 fortune studia se aptauerūt, tā validā ptra Luterū testificationē
 dedere, q̄ hāc impietatis notam, quā ipsi sibi inussit, ois posteritas
 aspiciet z ad ill⁹ narrabit ignominia sempiternā. Eas nūc Mar-
 tine ac te iam totū porbē magnū nomē habere gaudeas. Eas nūc
 z illa (quā tm̄ odisti) authoritate Apostolica te sacre Theologiæ
 magistrū iactites, quo sic tibi male sentire, peius docere, atq; pes-
 sime scribere, impune licuerit. Eas nūc z libros tuos p oēs iā p-
 uincias sparsos eousq; leteris, vt qd bonis z eruditis viris por-
 tentū atq; tartareū monstrū apparet. Diuinū tibi miraculum vi-
 deat. Falleris, falleris Martine mi z verū iter glorię ignoras si-
 talib⁹ seruetis ne dicā furetis ingenui tui monumētis aliud vi-
 q; apd posteros nomē assecuturū te speras, q̄ vel Herostrat⁹ qui
 Dianæ Ephesie tēplū succendit, vel ponti⁹ Pilat⁹ q̄ in Symbo-
 lo quottidie notat, vel Arrius, Arius, Eunomius, aut (q̄s ma-
 gis amas) Joannes Uideſſus, Joannesq; z Hieronym⁹ Huls-
 te psecuti sunt, qui vt eorū scelere atq; insania dignū fuit, ppetuū
 dedecus z eternā sibi supbissimę temeritatis peperere memoriam.
 An vero non putas modestos quoscūq; ista de te passim dicere, q̄
 nulla vnq; posteritas pcescet? Hec ne tam ipia, tā stulta sunt,
 ill⁹ Martini dogmata, q̄ se lege diuina instructū dicebat, pbātē
 vtiliora, cæcorū ducē; Luncē eorū q̄ i tenebris sunt, eruditore iſpiciē-
 tiū, magistrū iſantiū, hntē formā sciētę z veritatis i lege? Cur iste
 Magister in Israhelē oēs alios docere potēs z veritatē ignora-
 uit, z seipsum docere non potuit? Illud aut summe doleo Germa-
 ni pncipes ex optima patrię nostre terra tā ifelix lolū pullulā-
 se, hisq; pſertim tēporib⁹, qm̄ nō (vt spurcissime Luterus euomit)
 aliq; magni in ecclia bellū somniāt i Turcas, sed qm̄ Maximus

Ad ro. ij.

Christianę religionis pōtifer Leo decim⁹ vigilātiſſima cura atq;
ppēſſimo in diuinū cultū aīo. Chriſtianorū pncipū pacē z veraz
concordiā qſerit, efferatiſſimiq; Turcarū gerib⁹ bellū idixerit, ac
ne in aliq; deeſſet, tā bis ter ve magnā vi auri ad Pānonios, Dal
maras z Rhodios trāſinſerit. Cuius itegerrimā atq; pientiffimā
mētē oñderit ſupplicatiōes oīm ordīnū atq; ad oīa puluinaria
decretā, qb⁹ nulla res q; ad placēdū pporētem Deū ptineret p̄rer
termiſſa ē, adeo vt ipſe p̄torā urbē pedib⁹ pplm ſeq̄ret, atq; vbi
ad tēplū deiparę ſgis ad minervā (id ē loco antiquū nomē eſt)
puenit, ad liberatorē nrī arā pſtrat⁹, nō votis ſolū z p̄cib⁹, ſed ſu
ſpirijs z lachrymis q̄s oīm oculi viderūt, Scitiſſimū numē pp̄
tiat⁹ eſt Si talia Martin⁹ q; corā toto orbe geſta ſunt atq; Re
gū oīm Chriſtianorū pſenſione firmata, corū dē oratorib⁹ z litteris
atteſtanti⁹, Ceſariſq; Maximilianī i p̄mis, q; vltro toti⁹ belli
gerēdi rationes pſcripſerit. Si talia inquā Martin⁹ ſomnia eſſe
iudicat, videritis vos, utrū ipſe aliqñ vigilet, an poti⁹ Romanę
ecclie odio ebr⁹, ſemp ſtētat, z periculoliſſimo veterno labore
q̄nimirū grauāt⁹ parabola illā Seruatorē nrī de Tizanijs obij
cit, q; min⁹ iuſte p̄buri hereticos aſtruat, oblit⁹ eam tū cautū eſſe,
ne p̄bos z ſanē mētis viros, cū ip̄bis z inſanis eradicem⁹. Nā ta
metſi oporteat eſſe hereses vt q; p̄bati ſunt maniſeſti ſiant, ſicuti ſu
per eſſe voluit Dñs Chananęos, Sidonios, gēteſq; alias vt eru
diret populos Iſrahelis diſcerētq; filij eorū certare cū hoſtib⁹, ne
(vt Quint⁹ Metell⁹ olī in ſenatu ſapiētē dicit) inimicorū mētū
ſublato, q̄ete nimia reſoluti torpore z ſomnū reuoluerēt. Et ſi in
quā, Diuina puidētia hereticos diuerſi generē (vt Auguſtin⁹ ait)
eē p̄mittat, q; nos i diuinariū litterarū ſtudijs exerceam⁹, ne quaq;
tū ferēdū eſt, q; ver⁹ fermētū malitię z neq̄tię hereticorū totā ecclie
maſſam corumpat, crudeleſq; lupi pias oues dilanient, aut putri
dā mēbra totū corp⁹ iſiciāt. Reſiſtēdū eſt ferro z igne, atq; i Rei
publicę Chriſtianę corpore, q̄cqd peſtiſerū eſt vire, ſecare z ampu
tare debem⁹, vt mēbroz aliqd poti⁹ q; totū corp⁹ intereat. Neq;
iccirco tū ſubnereri oportet Chananēū, aut Eueū vllō vñq; nob;
tēpore defuturū, quū Lernei hui⁹ mōſtri z ſerpāt vū⁹ in unēſum
z nūeroſa inanis hiatibus capita renaſcāt. Atq; vt hoc tādē p
ſpicue cognoſcat, Eueūq; habitātē in mōte libano aduerſus fi
dele pplm adhuc ſequi itueamini, attēdat, Eueū hebreo ſermo
ne ſerū ſeu ferocē. Mōtē ſolibanū, Mōtē albū ſignificare Quā
obrem quū lingua Germanica Mons albus Ulittembergā dī
catur, Martinuſq; hienōſter (vt iam oſtendi) Aries ſit z ſer⁹ er
ſeror, quare Eueus in mōte libano, Martinū i Ulittembergā nō
p̄ſignauerit. Quē iam cū ſecutorib⁹ z fautorib⁹ ſuis in cēlū ſe erū

Prime ad
Corin. xi.
Judiciū. iij.

Auguſtinus

Prime ad
Corin. v.

Judiciū. iij.

Esai. ij.

Esai. x.
Zacharie. ij.
Quarti Re
gum. i.

Prover. xxix.
Eccl. xxiij.

Prover. xvi.

gentem supra omne quod modestū, quod piū, quod religiosum est, supra omne quod Romanū, Supra omne quod in terris dicitur Deus se extollentē si inspiciatis, altissimas cedros in monte libano vos videre putabitis, quibus Esaias ita cōminabatur Dies dñi exercitū super oēm superbū & excelsū & sup oēm arrogantē & humiliabitur, & sup oēs cedros libani sublimes & erectas & incurvabitur oīs sublimitas hominū & humiliabitur altitudo viroz. Qd si nec sic pati superiorē didicerit, neq; ad cor redire voluerit, ope & auxilio sanctorū suoz fretus, clamat idē Esaias. Libanus cū excelsis cadet. Et Zacharias. Aperi libane portas tuas, vt comedat ignis cedros tuas. Nā si iustissimus Deus ad Helie preces quinquagenarios duos igne cōsumpsit, q; eū paulo immo destius allocuti essent, quomō vnq; existinare possum? cum Lutero mitius agendū fore qui & sanctissimos viros & Maximī dei vicariū imodestissimis verbis lacessit? Non confidat igit Martinus errorū suoz impunitatē sibi a Deo dandā, tametsi fallacib; eam captionibus ab hoibus extorquere conetur, sed meminerit Valentem imperatorē qui ex Suetia Gothos ad Aquilonem vere Germanos, verā doctriā votis oib; postulantes Arrianis perturbavit errorib;, ab ipsis Gothis in pastoralī casa viuū cōbustum vtilius ignit; errorū culpę & igne pceñe fata rependerent. Quocirca Martinus noster nō iam cornua, sed aures arrigat, audiat q; (& si potest) intelligat, q; cuiusvis sit hoīs errare, nullius tñ nisi insipientis p̄uenire in errore. Revertat itaq; in viā bonā & posterioribus cogitationib; q; (vt aumt) sapiētiores solent esse ad poenitentis portū mutationē consilij deuehat. Sed cur totā hāc operā pdo? Pacificatoris ego Lutherū vobis hortarē. Quo cum (teste Solomone) siue irascat, siue rideam, nō sum requiē inuenturus. Alter nāq; sapiēs dicebat. Homo nequā in ore carnis suę nō desinet donec incendat ignem. Ignem accendere Martinus oī no cupit, nō diuini amoris & charitat; fraternę, sed tartarei odij bellorum civilū, atq; domesticarū cōtentionū. Insuffla, insuffla Martine & qm iuxta puerbiū in labijs insipientis ignis ardescit stulte tibi fodias malū, conerisq; puerla tua loquacitate suscitare lites & p̄ncipes separare, Unitos tādē p̄tra te oēs vixeb;, neq; diu patientur oīa a te religiosa, p̄phanari, sacra violari, Turcas et hereticos ipientissime defendi, non tolerabūt hanc flammā, hāc vastitatē, hanc pestem. Atq; ita vobis P̄ncipes & populi Germani Christiana Religio Luterianis facibus obfusa, vobis inquā potentissimis atq; pientissimis supplex manus tendit, rogatq; incēdiū restinguatis, p̄uideatisq; ne vnq; posthac, nō modo talia facere, sed ne cogitare qdem supbi & arrogantes hoīs audeant. Ego

13
sunt q̄ ex vobis ortus sum. Hec etiā oīa p vobis loquor, moneoq;
p̄dico, atq; denūcio, oēs homines, vniq; sup̄mū testor, dū potestis
dū licet, puidete, ne hoc malū qd̄ nascēs facile opp̄mi p̄t. inuetera
tūm robustū fiat. Magno em̄ Christianorū oīm periculo, maiore
vestro dedecore malus hoc serpet. In vos, in vos, hoc ip̄o tpe oīm
nationū oculi diecti sunt, q̄ fide, qua pietate, q̄ religione, q̄ iusticia,
qua seueritate reipublice christiane ptes tueamini. Splēdor vester
p̄ncipes facit, vt vel euz summa turpitudine et inimicorū vestrorū
gaudio, cām hanc negligatis, vel (qd̄ spero et mihi et oīb; fidē meaz
obligare ausus de vobis polliceor) eā vestro cordi infixa habere ostē
datis, ad eoz q̄ vos oderūt ppetuū cruciatū, et oīm vestz memori
am et gloriā sempiternā. Sziā locus postulat vt q̄ Luteriana dog
mata et a maiorū nobilitate, p̄hiq; et a sacris lris, q̄ lōgissime ab
errare intellexistis, nūc quō inter se dissideant audiat̄s.

LACEDEMONIOS illos et bellicis laudib; et seueritate
illustres, q̄ ex Timothei fidib; neruos q̄ plures haberēt q̄ septē de
mi iussere, Archilochi poete imodestia acerrime vindicasse legim;
Nā quā domū libi inuisam vsq; adeo maledictis insectat̄ eēt q̄ ad
Lycabem et filiā atq; vxorē ad laqueū p̄pulisset, qm̄ eoz carminib;
paz verecūdiā et pudicā lectiōem arbitrabāt et libros e sua ciuitate
exportari iusserūt, et lectorē exilio mulctauerūt. Quāq; s̄o summa
vis elocutōis, neruoz et sanguinis, multū in hoc poeta reperiret, q̄
numeros p̄m; inuenit iābicos, adolescentulorūq; ingenijs p̄desse
q̄ plurimū posset, ne tñ plus moderatōi pudiciēq; noceret, nul
la rō excellētē hui; singularis est habita. Qd̄ si Lacedemonij iuste
et religiose librorū suoz integritati et morib; q̄ eruditōi ac doctrine
p̄sultū iri maluerūt, q̄to vos iustius ac religiosius viri Germani
Liniū vestroz pietatē et religionez, literaz oīm intelligētē antepo
nendā esse censebitis. Ad oīa em̄ q̄ iā dixi atq; dicturū sum, quasi
mutū quēdā opponi intelligo, eloquētis et eruditi viri nomē. No
ui locū, video vbi se defensores Martini iactaturi sint. Doctorū
viroz penuriā, religiosoz (q̄ fratres appellāt) barbariē p̄medabūt,
dep̄cabūtq; ne talē virū doctissimū eūdē et fratrē eloquētissimum
patiamini insinularis hereseos criminib; obteri. Sit Luter; (cū
p̄tendēt) calidioris ingenij opiniosus, sit p̄tēciosus, sacerdotū mo
res vehemētē rep̄hēderit, imodestissime locut; sit, atq; scripserit
at est bon; vir et doct; et eloquēs, et ad om̄nē vtilitatē reseruādus
Vos nūc attentos velim germani p̄ncipes. Inquā sane hāc defen
sionē assero, q̄ etsi oīa q̄ in illa narrāt admiserim, adhuc tñ Marti
nus coerced; et punied; veniē, adhuc illi; libri dānādi sunt, et non
solū ex illa in q̄ habitat Wittenberga totaq; Germaniē puincia,
sz ex vniuerso terraz orbe tollendi. Nōne ciuib; et filiis vestris diu;
D i.

may & humanarum rerum cognitionem optatis, ut boni atque beate viuamus
 ut ex huius mundi sempiterno & infallibili ordine discant magistratus
 obedire: ut selectis prout muneribus quibus religionis sancti & officii electi
 Quod si ex aliquo doctrinae studio & exercitacione, male morati eva-
 dant, seditiosi & rebelles fiant, atque in vicia dilabantur, nonne potius li-
 bros officii eius continentes exterminari, auctoresque illorum ex natura hu-
 manae finibus ejici debere statueris? Ita prius de vobis existimo, nam si
 Lacedaemonij id fecerunt, cur non idem faciant & Germaniae si idololatras
 id santerunt, cur non idem faciant christiani? Quo nam hoc pacto Mar-
 tini isti libri utilitate aliqua hominibus afferre poterunt, qui falsas opinio-
 nes, prentionum, imodestie, superbie, seditiosis, & arrogantie plenissimi
 sint? Quo Lutherus ipse bonum & civibus utilem, qui & imodestus est & pre-
 sumptuosus? An non Paulus ait? Si quis videt prentiosus esse, nos tale consue-
 tudinem non habemus neque ecclesia dei? Huius est etiam preceptum illud. Mo-
 destia vestra nota sit omnibus hominibus. Quasobrem videatur has nostras & para-
 das Philemon. li. delicias, Lutherus quod bene Paulo obtemperet, & ab illius preceptis nec
 transuersum (ut alius) digitum discedat, ut perturbet omnia. Sed ne diu isti
 inuerecundiam & imoderatorem quam nec ipse, nec amici sui negant accu-
 sem, descendam ad illud quod ei maxime tribuit eruditio pondus? Celos
 quentis namque presens in praesentia per me licet quas ipse voluerit sibi su-
 mar, & quam, qui nam & quanta sit Martini doctrina, qui secum pugnas natus
 quod idem sentit. Obsecro autem vos viri Germani, ut si hac de Lutheri
 eruditio opinione hactenus habuistis, non agatis aliter ac qui pecu-
 nias tamquam expensas summam queritis. Tunc enim posito calculo, si plus
 aut minus aliqui in rombo inueniunt quod mente collegeratis, rombo tamen ac-
 quisieritis. Dum talia igitur in medium afferro ex quo viri huius inscientia aper-
 tissime cognoscere expectare nolite quod varie & quod copiose dicat, quam
 illius perspicuitas erit, qui neque mea (qui nulla est) neque cuius quod eloquentia
 ad promouendos animos vestros indigeat. Epistolam primam ad Leonem decimum
 Pontificem maxime scribit plenam modestie, plenam officii, in qua ipse vocem
 ut vocem christi se audire pollicetur, atque ita temeris erroribus suis vias
 parare conatur est, credens epistolae soli lectione (ut multi magni assen-
 sent) prentum principem, non facile postea Lutheri perniciam ac temerita-
 tem narratio aures perbitur. Sed consilium receperunt est, & mentita est ini-
 quitas sibi, quod pontifex iste quam omnium eruditissimus sit, summumque in-
 dictio, summo in legendo studio blandientes ipse Martini chelas et
 pungentem caudam aduerit, sensitque fallaciam, atque eo minus bonam esse
 Lutheri mentem existimare potuit, qui illum mendacius vidit & captationibus
 niti, doctus videlicet illo Solomonis puerbio. Labijs suis intelli-
 git inimicis, quam in corde tractauerit dolos, quam submiserit vocem
 quam ne credideris ei, quam septem nequitie sunt in corde illius. Eodem pacto
 etiam pontificum decreta & epistolae & ecclesiasticos patres, suscepturum se

p. ad Corin. ij

Ad Phil. iij.

Prover. xvi.

Luter⁹ obseruatur atq; veneratur spondet, qd tñ nil minus vnq;
 pssare cogitauerit. fatef iudē Romanam eccliam nūq; a vera fide
 villo suo decreto recessisse, atq; etiā se tñc hereticū nō negat si post
 qd ecclia aliqd sanxerit, ipse ab hac sanctōe desiscat. Quis nō h̄ Mar
 tinū laudet & extollat? S; cito palinodiā scripsit admonitus (cre
 do) in somnis a cacodemone vt quondā Sineschor⁹ ab Helena,
 nō quo visum (quēadmodū ille) reciperet, s; vt se lumine mētis or
 baret. Recētauit nāq; & pōtificū Romanorū decreta, q̄bo eorū aucto
 ritas & excellētissima potestas exponit, languidissima, frigidissīma
 et ineptissima dicitat, illoz epl̄as merā supbiā spirare p̄cendit, at
 q; ex ipis aliq; & scōs & eruditos inferēdis hūmōi legib; humana
 passos, hic sapiēs ac diuin⁹ hō iudicat. Quid hic agam p̄ncipes?
 Quēadmodū & tāta redicātiā ppe oem vim s̄boz eiusmodi q̄
 audacia illi⁹ & scelere hoc in loco digna sunt p̄sumpsi, ita vt difficil
 limū, imo & impossibile mihi sit de temeritate ipi⁹ & insania p̄inde
 vt cā postulat dicere. Quē tandē Martine mēs tua est? q̄ animus?
 qd p̄siliat? quid moliris? quid pugnās? Quid pugnās inquā nō
 meū, nō cū Thomistis, sed qd pugnās tecū? Quid decreta & pō
 tificias leges pus laudabas & vanerabaris, mō illas vituperas et
 p̄emnis? O insensate Luterē qd te fascinauit nō obedire veritatē
 Euraliū Thomā in Italia, aliū in Germania, vel neq; a Thomi
 stis Thomā, neq; a Thomathomisteos intelligi euomis? Sicci
 ne argui⁹ & facit⁹ dici cupis? S; cur tu ali⁹ a teipso, neq; tu Mar
 tinū, neq; te Martin⁹ intelligit? Es ne tā excors vt scriptoz tuoz
 nō videas repugnātiā? Ceterū qd cū isto loquor o viri Germani q̄
 neq; mēl⁹ s̄ba mea q̄ sua p̄cipere valeat. Vos vos poti⁹ appē
 labo q̄ me intelligere, & istū furiosum coercere potestis. Quā nāq;
 ob cām suspicamini hōiem istū sic a veritate ac pietate abductum?
 Credite mihi credite p̄ncipes, quū p̄mū statuit Martin⁹ dilectis
 simā christi spōtam supbissime atq; seditiosissime p̄turbare, q; tantū
 hui⁹ sceleris p̄enas hōies nō inflicere, iustissim⁹ & ipse vindex eē vo
 luit, atq; illū de sanitate ac mēte deturbauit. q̄ em̄ p̄ena maior p̄sce
 lerato hōi eē p̄t furore atq; temētia? Luter⁹ nūc sua audacia, suo fa
 cinore, sua supbia, vrgē, ipellit, ac tāq; redīs ardētib; inflāmat. nā
 quū furiales in vulg⁹ voces emittit, quū pias illoz mētes fallaci
 bus s̄bis euertit, quū sanctos & eruditos viros p̄tumelis laceffit
 quū sacroz p̄ncipib; detrahit, quū christianas ceremonias, ritusq;
 p̄turbat, quū eodē mō q̄ nūc cū latū cingulū trahentē videris bac
 chas, quū furit, nū dat eas p̄enas q̄ sibi ab irato deo p̄stirute sunt.
 Vos illum nō recordē, nō malefanū, non mente captū, nō Dresse
 furiosiores putetis qui sit ausus leges sacras quib; christiani om
 nes parere ac dicto audientes esse debēt ita pessum deicere, vt oīno
 D. ij.

qđ alibi scripserat oblit⁹, se christianū eē, sacerdotē eē, heremicū esse
nō attēderet. S; qđ eū sacerdotē aut heremitā appellauit, qđ furore
et infania acerrime vrgēte, militē fortissimū se faciat z gigantē. Au
diuit em̄ (vt opinor) diuinū Platonē statuere eos de genere Titanū
hoīes, qđ vt illi coelestibz, sic hi, magistratibz aduersarēt, atq; ita glo
riosum ducēs ex homūculo robustissimū gigantē fieri, nō quēcū
q; ex eis, s; Typhona ipm exhibere nitit⁹. Nam quēadmodū ille, qđ
fratres a Ioue fulminatos vlcisceret, ipm puocare Ioue ausus ē
ad certamē. Sic z ille Joānē z Hieronymū Hussitas, aliosq; fras
tres suos hereticos a terreno deo Pont. maxio oburi iussos ipati
entissime ferēs, eidē summe potestati belluz inferre nō timer, silem
oī dubio pcul eritū habitur⁹. Indignat⁹ sane Iuppiter Typhona
itidē fulmine pcutiet z vastas magnē insule moles supra imponet
quū Luterz pontificis max. auctoritas, a tergo, a fronte, a lateribz
tenebit, ardēsq; iusticie mucro in Martini pulmonibz, ac visceri
bus adhaerebit, z eterni dedecoris ponderibz obzuet. Attēdite autē
qđ stulte z furiose vt gigas exultet ad hāc viā prauitatis currendaz
et vt vere ab imo tartaro egressio ei⁹, z vsq; ad summū coelū cur
satio illi⁹, quo (si possit) null⁹ ab hī ipietat⁹ calore se abscondat. Pei
tr⁹ (inqt) apłs, aut Roman⁹ Ponti. vniuersal⁹ ecclie caput nō fuit
nec est, neq; iure diuino pmatū hūc obtinet, imo sacerdotes oēs il
li sunt æqles, neq; Romana ecclia vnq; fuit, nec est, nec erit vnq;
sup oēs ecclias. Nō em̄ fuit vnq; sup Grecie, Aphrice, aut Asiē ec
clesias, nec eoz epōs pfirmavit. Nec furentis Martini sba. nōne
imane quēdā Typhona, aut alterū poti⁹ Nembrotiū ante oculos
vestros statuūt qđ turrim Babel iterū edificare conēt. nō vt oīm tā
dē linguas, s; vt oīm religionē, pietatē, ordines, ritusq; pfundat.
Sed ne illū fortasse acrimonia qdam z excellentia ingenij hēc inue
nisse credatis, scitote istū nō nisi ex hereticorū dānatis pmerariis sa
pere, Joānis Quicleffi, Joānis Hus, Marsilij paduani, Joānis
Ladunēsis, z aliorū, qđ (vt stulte z furēs) ipios z sceleratos, imita
ri maluit, qđ pientissimos viros atq; scitissimos. At qđo argumēt⁹,
qđ validis rōnibz errores antiq̄s tutat⁹. Nonis ne z inauditis z sal
tē ingeniosis t̄aetis falsis. Minime. Neq; em̄ Luter⁹ quē multi tā
doctū, tāq; acutūz dictrāt illi⁹ est ingenij aut solertie, vez antiq̄s,
rancidis, z cariosis t̄m sophismatibz, vt si eruditissimos auctores
qđ de pōtificis z ecclie p̄tate scripserūt atq; inter alios loco pncipis
cardinalē Turrecrematēsem legeritis, oēs istos locos inueniet⁹ an
tractatos grauitēz z copiose, qđ veritat⁹ erat, pbata, stabilita atq;
qđ firmata, p̄tra, qđ p falsitate pugnare videbāt, infirmata oīa, di
ruta oīa, euerſa oīa. S; belua hec atq; portētū deuicta taz z pfligata
arma reassumēs, additis qđbūdā stultissimis, infanie suę coloribz se

15
effecturū credidit, vt si nō oēs, saltē indoctū vulgus admiraretur
suspiceret, et inuincibiles esse ipsius machinas arbitraretur. Si p
sens meū institutū pateretur, notarē singillatim capita, argumē
ta, responsiones, atq; oēs tandem partes minutissimas, quo tan
dem videretis gloriosum illū virū, nihil noui, nihil acuti, nihil
sui, preter stultitias atq; furores scripsisse, atq; eo desipuisse vt so
lum falsa colligeret, vera et sancta oīa pretermitteret. Quo sit vt
illud quo ornari maxie cupit heresiarche nomen, nullo illi pacto
cōueniat, sed rudis et vilis heretici, qui neq; superiorib; aliqd ad
dere potuit, neq; solutas iam a catholicis viris eorū falsas ratio
nes aliqua potuit verisimilitudine pfirmare. Eas ob res ne acta
agere videar, paucis ego respondebo, quū satis multa apud ido
neos illos et optimos authores et iam (credo) legistis, et legere po
testis. Grecoz autē magis et illoz testimonijs vtar, quos nunquā
Romano pontifici subiectos fuisse tam audacter Luterus men
titur, vt pater ipse mendaciū nō posset audacius. Loquar vero eo
rum quos adducam verbis potius q; meis, ne sensum aliqd pas
sum fuisse calūnietur. Prīmū sane Chrysostomus illud Serua
toris ad petrū exponēs, pascite oues meas id est loco mei (ait) pre
positus et caput esto fratrū tuoz vt ipsi te in loco mei assumentes
vbique terrarū te in throno tuo sedente predicet et confirmet. Idē
super actis aploz. Petrus apostolus a filio super oēs qui filij sunt
potestatem accepit, nō vt Moyses in gente vna, sed in vniuerso or
be. Et super Ioānem. Iacobū localiter in loco terminat, Petrū
autē totius orbis ordinat magistrū et doctore. Idemq; responsū
illud Petri ad Iesum tractans. Tu es filius Dei viui, dicit. De
plebis opinione interrogat oēs, sed oībus discipulis interrogat.
Petrus tanq; os aploz et caput p oībus respōdet. Audite etiam
Cyrillum Patriarcham alexandrinū in libro Thesauror. Itaq; *Chryl.*
fratres mei sic Christū imitemur, vt ipsius oues vocem eius au
diamus, manētes in ecclia Petri nō inflemur vento superbie, ne
forte tortuosus serpens propter nostram contentionē nos eiciat
vt Euam olim de paradiso. Ille itidem. Ut mēbra maneam in
capite nostro aplico Throno Romanor pontificū (audi audi et
attende Martine) a quo nostrū est querere, quid credere, quid te
nere debeamus, ipsum venerantes, ipsum rogantes pre omnib;
qm̄ ipsius solius est reprehendere, corrigere, statuere, disponere,
soluere et loco illius ligare, qui ipsum edificauit, et nulli alij quod
sūū est plenū, sed ipsi soli dedit, Cui oēs iure diuino caput incli
nant, et primates mūdi tanq; ipsi dño Iesu Christo obediūt. Ita
vero Theophilus. Per hoc quod dñs ait Petro sequere me, cum
eorū fidelium prelātū eum instituit. Adducam et Augustinum qm̄ *Theophil.*
Augustin.

Ignatius

Martinus.

Aphrican^{us} ep^{iscopu}s fuit, q^{ui} in libro questionū noui z veteris testamen-
ti sic scripsit. Saluator quā pro se z Petro dari iubet didragma
p^{ro} oib^{us} soluisse videtur, quia sicut in Saluatore erāt oēs causae
magisterij, ita z post saluatōrē in Petro oēs cōtinētur. Ipsum. n.
constituit caput eoz vt pastor esset gregis Dominici. Et ad oēs
Romanos pontifices auctoritatem ac dignitatem hanc descen-
dere nemo dubitet, Ignatius patriarcha Constantinopolitanus
hunc in modū scribebat. Solus rex toto magister oim Deus di-
cit Petro magno z summo apostolor^{um}. Tu es Petrus z super hāc
petrā edificabo ecclesiam meā. Et iterūz tibi dabo clauēs regni ce-
lorū z quae sequūtur. Tales. n. beatas voces. nō sū quāda^m vtiqz
sortem, Ap^{osto}lor^{um} principi Petro solū circūscripsit z diffiniuit, sed
per eū z ad oēs qui post illū efficiendi erant summi pastores ac di-
uinissimi, sacriqz pontifices senioris Romae transmittit. Quēta
les nō minus a marino per Epistolam ita edocti sunt. Omnes
fines orbis terre qui dñm sincere receperūt z ubiqz terrarū catho-
lici veram fidē cōfiteutes in potestatem Romanor^{um} pontificū tā-
qz in Solem respiciunt z ex ipso lumine, catholice z Apostolicae
fidei respiciunt veritatem. Quoniam vero legim^{us} Atlantes illos
solos oim hoim inominatos, q^{ui} singulis eoz nullū nomē imponat,
ascendentē Solē excreari, ei^{us}qz p^{re}terea oīa cōiicia ingerere, q^{ui} tor-
ridus z ipsos z regionē p^{ro}dat, nō secus de Lutero cogitare debetis
qui Solem pontificis maiestatis, supra oim verticem eleuatum
dolens, q^{ui} radiatus z candens malā hereticor^{um} terrā cōburat, a q^{ui}
tū bona credentū fecundatur z germinat, magnūqz z p^{ro}spiciunt
totius eccl^{esi}ae Mare colligens albescit z vibrat, eas nationes pō-
tifici Romano subiectas negat, quarū vos oratores audist^{is} z no-
lente Martino in deditiōem sponte venisse. Quid narrem his
proximis annis duos ex Armenia electos ep^{iscopos} Romā venisse vt
ab hoc ap^{osto}lico z primo throno in sua sede stabiliri possent atqz fir-
mari? Nouerāt siquidē qd Martinus scire non curat Joannem
grecoz imperatorem atqz eoz patriarcham Constantinopolitanū
Christianae religionis amore, pericula z labores oēs paruisse
dū in Italiā, Florentiā vsqz se cōferrent, vt orientalis eccl^{esi}a de spi-
ritu sancti p^{ro}cessionē ac Romani pontificis Principatu in gene-
rali cōcilio sedente Eugenio quarto Pont. Max. doceretur, ibi
qz tandem post multas disputatiōes, Græcos, Armenos, Archi-
ep^{iscopos}, Indos z Syriacos in eandem Catholicam sententiā tran-
suisse, vt cū occidentalibus z spiritū sanctū a patre z filio, p^{re}cede-
re, z Ro. pontificem in Petro apostolo Christianor^{um} oim caput z
principem a christo Deo nostro cōstitutū. n. faterentur. Isti ergo
alieni genē qui veritatem cognouerunt, stabunt in iudicio cōtra
Lutērum z perniciosissimi eum mendaciū accusabunt q^{ui} ea negat

uerit, quæ non modo loquentes libri, verum et inute illæ fores eneg
pdicant, quæ Romæ ad Primariâ Diui Petri Apli portam posi
tæ, gloriosissimâ istam et pientissimâ redintegratæ Christi tunice
historiâ continent. Nô adducam decreta alia legesq; multas atq;
Sanctissimos Patres Latinos, Gregorium, Hieronymum, Ber
nardum, aliosq; coplures, sed his contentus ero quibus patefacta
est Martini improbitas, audacia et furor, quibus pbatū est a Pe
tro aplo et Romane ecclie pōtifice, q̄ iure diuino Christianorum
omniū princeps fuit, in presentia est, et omnib⁹ futuris seculis erit
Græciæ, Aphiçæ, Asiæ Ecclesias, tanq; membra a capite, spiritali
lis vitæ defurum hausisse. Hic videte in quos laqueos se Luter⁹
induxerit ex quibus se nunq; expediret Hereticus (inquit) tum
demū ero, quando his q̄ Ecclesia statuerit nō fuero assensus. Sed
non modo precepticis Ecclesie decretis non assentitur, verum et te
merarie repugnat atq; omnibus abrogat fidem. Heretic⁹ igit est
Martinus. Quare illis succensere desinat q̄ tali eū noie appellat
qui suo ipse iudicio ita censuerit. Qd si cōtendat aliq; eū iccirco
peccare nō posse, q̄ mente cap⁹ sit atq; illa quæ scribit nō intelli
gat, tūc videatis qualis iste vir sit, q̄ excellēs, q̄ doct⁹, q̄ glorio
sus, q̄ neq; ab amicis aliter potest a laqueis hereleos liberari nisi
ad cathenas demētie ptrahat. O itaq; ad publicā vtilitatē cōser
uādū hōiem. O singularis doctrine dec⁹ et excellētiâ. Prouidete
prouidete viri Germanine (vt Paul⁹ admonuit) seducat vos iste, **Ad Collos.**
abulās frustra inflat⁹ sensu carnis sue, et nō tenēs caput ex q̄ totū
corp⁹ puerus et pūctiōes sumministratū et pstructū crescit i aug
mentū. Nā qm̄ a charitate de corde puro et cōsciētia bona et fide nō
facta Martin⁹ aberrauit, puerus est in vaniloquiū, volēs esse le
gis doctoz nō itelligēs neq; q̄ loq̄t, neq; de qb⁹ affirmat. Neq;
n. pspicit plane qd diceret qui Romani pontificē vnīuersalē ap
pellādū nō esse cederet, q̄q; tū pp modestiā, tū q̄ singulas ecclē
stas tāq; specialis pastor solus ipse nō regat id aliq; phiberi lega
m⁹. Nā nō sensu diu⁹ Lys⁹ se vnīuersalē ecclie aplice ep̄m scribe
bat. Sicbtis victor se romane ac vllis ecclie ep̄m noiabat. Sic
sc̄tus Eleutheri⁹ vlem sibi ecclia a christo pmisā testabat. sic no
bilissimū illud cōcilium Chalcedonēse q̄ngētoz ac triginta epoz qd æq
ac euāgelium suscipere et venerari debem⁹, b̄tissimo Leoni pape, vna
mēte atq; voce pclamauit. Leo scr̄ssim⁹ aplice et Decumenic⁹. i.
vnīuersalis, Patriarcha p multos annos viuat. Nec ad eā labar
opinionē vt Martinū credā theodosianū aut Satorniā effectū q̄
huic celeberrimę Synodo obsistat, qm̄ illi sit sat⁹ Chicleffū et hui
sitā esse, atq; ideo Cōstātiēse p̄siliū alta mēte repositū tenere, in q̄
themisteos dicit obtinuisse tyrāidē, qz Hussitani cū suis errorib⁹

ibi condemnati sunt et combusti. Nullam equidem aliam ob causam credo ego Martinum ita ordini predicatorum insensum esse, nisi quod immortale illud odium adhuc in eo vivit, quo permoti olim Hussites, apud Blatoniam predicatorum Coenobium everterunt, domusque et parietes ad usque fundamenta demoliti sunt. Nolle enim eas propter suspicaretur quispiam inter predicatorum et Heremitarum ordines similitudinem aliquam aut discordiam esse, quos ego magna amoris conspiratione consentientes novi, quippe qui eundem patrem Augustinum habeant, atque Aegidius romanus divi Thomae discipulus eius defensiones ediderit. Que vero mihi cum doctissimis et amplissimis huius ordinis heremitarum Viris necessitudo sit et familiaritas in presentia tacebo ne cum mea laude dicatur. Unum hoc solum observantiam erga illum ordinem meam ostendere poterit, quod nihil magis ab hac causa suscipienda me deterrebat (Deus ipse sit testis) quod ne amicitie iura in aliquo violare iudicaretur. Verum innumero vnum fuit quod oppido refecit et recreavit mentem meam, quum Martinum perspece non heremitam, sed Hussitam, non Augustinianum, sed Unicleseum quod ideo non ordini mihi amicissimo, sed scelerate porricus viro nota omnis esset inureda. Audivi equidem istum, in illius etiam erroris vicinitate versari quod omnes qui medicantium ordinem fratres dicuntur hereticos esse censent, qui libertate Christiana se priuant, quam consuevit ipse diligit atque defendit, ut neque pontifici Maximo obedire curet ut liber sit. Nondum vero hoc perunlgare voluit opportunum illud tempus quod ipse desiderat expectans interim omnes rationes et omnia argumenta querit, ut quod maxime et quodam singulari dedecore, Predicatores, Thomisticos, Hereticos prauitatis inquisitores, hac macula et criminoso nomine inquinaret, quos in presentia furoribus et irrisionibus insectatur. Quod profecto quod iuste quod moderate, et quod religiose faciat vos (credo) bene ppendatis. Neque enim ego qui pro vobis et pro ecclesia dico, per ordine meo vehementer aliquid aut irate loquar. Germanus equidem sum et ob ingeneratam benignitatem pinguiori ago Minerva, nec ad vinum refeco ne forte obsequium et acriores aculeos me non esse Germanum Luterus argumentetur, tamen si familie cognomen tum, insignia, et cesari Maximiliano nuncupatim dedicata a me Calipsychia (Copsiculū quod satis adolescens edidi) hoc satis prebent. Nam etsi ut primum per gratiam licuit ad excitandos mentis igniculos aliquid scribere sum conatus, in quo plus inuentioni quam elocutioni dederim, nunquam tamen his nouitatibus delectatus aut usus sum quam a maiorum doctrina animi auocarent. Horum namque illi struunt viros sapientia tanta mihi videtur fuisse, ut satis superque eruditi sint qui scientie illorum non dicam addere, sed eam cognitione

assequi potuerūt, Luterus tñ qñ ad ostentandū ingeniū suū non
satis amplū se habere campū iudicauit, antiquos terminos q̄s pa
tres nostri posuerūt trāstulit, vt nō mō legis Numæ Pompili q̄
statutū est, si q̄s terminū exarasset ⁊ ipm ⁊ bones sacros eē, trāsgres
sor fieret, verum ⁊ diuini p̄cepti p̄emptor esset, atq; ita execrādus
has quas nūc videtis grauissimas p̄enas violatē religioni, furo
re atq; infātia p̄deret. Asserere nāq; sacerdotes minores iure diui
no æq̄les epis ⁊ istos Pontifi. mari. qd̄ est aliud q̄ furere? Nōne
sic patribz omnē honozē eripit iprobissim⁹? Nōne sic omnia ifima
summis paria facit p̄nitiosissim⁹? Nōne sic oīa miscet, turbat atq;
p̄fundit seditiosissim⁹? Et qd̄ (rogo) est ifanire, nisi improbū eē, p̄
nitiosus eē, seditiosus eē, nō p̄scere hoīes, nō p̄scere leges, nō ipm
deū? Quō nāq; stabit ecclie decore ⁊ pulchritudo, que in ipa ordinū
varietate cōsistit? Regina em̄ hęc vestibz aureis ornata exinde vere
tota ⁊ plene formata est. q̄ varietatibz circumdat. Neq; aliter vnq;
ad illū triūphantis ecclie exēplar qd̄ Mosi in monte monstratus
est, nostra hęc militans vt castrorū acies ordinata censeretur, neq;
pulchra vt luna candore argenteo inter tot inequaliū syderū lumi
na radiaret, nisi diuersorū ordinū distinctōe splenderet. Hinc Di
onysius Ariopagita q̄ a Paulo secretissima illa xi archana cogno
uit, Hierarchiā hāc nostrā, diaconorū q̄dem purgatiū p̄s byterorū
illuminatiū, atq; p̄ficiētiū ep̄orū sancte disposita asserit, vt sanct⁹
et coelestibz sup̄narū mentiū hierarchi⁹ s̄formis sit, in q̄bz diuina
rū illuminationū defluxus a superioribz ad inferiores ordinatissi
me deuehūtur. Hinc nicaula Saborū ⁊ Aethiopie regina q̄ ab ex
tremo orbe in iudeā ad audiendā Solomonis sapiētiā p̄fecta est,
quū domū illi⁹ quā edificauerat, ⁊ habitacula seruoꝝ, ⁊ ordines mi
nistratiū vidisset, vltra sp̄m nō habebat, in q̄bz s̄bis eccliasiticū
monstrari ordines q̄ vari⁹ Ep̄orū ⁊ p̄s byterorū sedibz habet patres
eruditissimi docuere. Sz qd̄ multis moroz? Augustin⁹ in libro de
heresi⁹, testis ē Arianos inter alia heretica dogmata, hoc etiā inue
nisse, vt p̄s byterū nulla ab ep̄o differentia scilūgi debere contenderent
Quare igit⁹ Martin⁹ Niceni Cōcilij decretis q̄ ip̄e inscienter ad
duct, obedire p̄tenit, ⁊ sceleratissimi Arrii dānatas iaz op̄iniones
amplectit⁹? Quare ad imitandū prauissima sibi q̄q; p̄ponit? Qua
re iam explosos ⁊ p̄dēnatos errores sequens, nō vult heretic⁹ ap
pellari? Quia sanus nō est neq; mentis p̄pos. Nā si mentis esset sue
nosceret nō oportere iterū nouis illos obstringi sententijs, q̄ tā dam
nati dogmatis sectatores erisūt, nec pati sanctā synodū ad noua
vltiori⁹ tales venire p̄cilia. Vocauit leges ip̄e vobis ostendēt. Re
cira leges. **LEGES.** Ex his videtote Luterum non esse mentis
compotem, qui vt gloriofo heretici nomine ornet, sanctōnes ecclie
E i.

Deutero. xix.
Prover. xx.

Psal. xliij.
Erodi. v.
Lanti. viij.

Dionysius

Tertij Reg. p.

Augustinus

xliij. q. j. c.
Achatus. c.
Maiores

Psalmo. li.

Ad Ro. xi.

Aug.º.

Luce. xiiij.

Eccl. xiiij.

novus expectat, quā tñ ab hereticorū quos imitat perfidia et erroribus, honorifice satis appellatus sit atq; depictus. Quam hō ob causam, pteſteſ determinatōi ecclie ſt iſe ſe velle, ne dicat hereticus, ſtatimq; ecclie decreta nihilipendat, vt vere ſit et habeat hereticus? videri non poſſum, niſi p ſua inſania a ſeipſo diſſidere gaudeat, atq; vt iſtud nō Anaxagoreū, ſz Luterianū chaos, innumerabilib; inſuſcitatio ac turpiſſimarū ſecum diſcordiarū infinitōe, legētib; vertiginē et nauſeā faceret. Nō amator ſe anguli pēdicat, nō qdēz illi recti quem Geometræ ab illa effici linea docent que niſq; a rectitudine deſlectat, ſz illius plane obliqui et aberrantis, illius obtuſi aut acuti, in q; liberius atq; ſolutius meditat̄ dolos, ac tota die iniuſti ciā cogitat, et ſicut nouacula acuta facit colū, diligitq; oia verba picipitatōis lingua dolosa. Quid em̄ angulū aliter intelligam? quā iſte in publicū venire ſupra omnē humanū modum gaudeat, atq; tum demū in apertiffima luce verſari, quando mutuatus veſtes ab illis quorū iudicio et auctoritati plus cedit q̄ ſanctis doctorib; et ecclie, non dominū Jeſum vt os tubæ Paulus hortatur, ſed ſimice purpuram vt os lampadis expolinerit. Naz Philippo Melancthonī gratias agat Luterus q; ſua ſcripta nōnihil ſupra illā eleuari videntur balbiloquentiā quam ipſe alijs impudētiſſime obijcit. Hoc em̄ multorū fama et ſtilus ipſe teſtatur, ab illo homine mutuari Martinū vt paulo in ſcribendo videat̄ eſſe diſerior. Unde apertiffime licet agnoſcere iſtum amatorem anguli, gloriā ardentiſſime et audiffime pſectari, atq; illam in om̄ib; angulis nō fugere ſed emendicare, ne ab heretici deſinitōne exclusus videat̄, q; ſic ab Auguſtino tradita eſt. Hereticus eſt, q; alicuius temporalis pmodi et maxime vane glorię, principatusq; ſui gratia, falſas ac nouas opiniones vel gignit vel ſequitur. Quę em̄ cauſa, que rō hec ſcribēdi atq; ponendi os in coelū? An forte vt ſic ingratiffimus et auctoritate aplice bene mereret̄, cuius munere magiſterij titulo ornaret̄? Sed pdicatores indulgētiarū vigeāt, errabant, furabātur. Eſto. Quid Martini intererat ipſe rideat. Nū, inq; eſſe nō videbant in his q; ſtatueret aut faceret. Cur ergo aliqd imo et nimū feciſſet? Cur inanis glorię cupiditate leges ſixiſti atq; reſiſtiſti? Alc deniq; ſi te illoz hominū auaritia pmovebat, cur te ab illis reprehēdendis, ad lateſtandā fidei catholice fundamenta, om̄ib; ſanctis legib; perturbādis ptuliſti? Vides ne qntā hic tecū habeas p̄tentōez? Uagari uero ſtulte nimis ægiſti q; poſthabito ſeruatois pſilio dñi hanc tñ excelsam turrim ædificare p̄tēdis, nō cogitaſti p̄us de ipſis tecū an q; ad p̄ficiēdū foret necarie ſupp̄etere poſſent. Quo p̄fecto fiet vt illuderes tibi oēs dicāt. Nīhō coe p̄tēdificare et ſummare nō poſtuit. Et qm̄ in celū (vt putabas) p̄cedere nō poteris, imo ad infera

nū detraheris, in pfundus lac⁹, q̄ te viderint ad te inclinabūt, teq̄
 pspiciēt. Nūq̄ iste est vir q̄ turbauit terrā. Neq̄ em̄ frustra Pau- **Ad Gal. v.**
 lus optat, vt q̄ fideles turbāt abscindāt. r̄ q̄ vos turbat (in q̄t)
 portabit iudiciū q̄ cūq̄ est ille. Ab scrissime Paule tu⁹ ille Marti-
 nus q̄ hāc eadē tuā ad Galathas eplam nūc tā belle exposuit. U-
 deorū mihi videre mō viri Germani Paulū iratus r̄ stringentē ensez
 q̄ eū Luter⁹ Petro equalē singat, atq̄ ideo nō nisi a Petro ecclīe
 capite sciscitātē an Martin⁹ in hac r̄ alijs eius eplis veritatē asse-
 cutus sit. Petz hō christianos oēs hūc in modū monentē. Cha- **2^a Petri. iij.**
 rissim⁹ frater noster Paulus sibi datā sibi sapientiā scripsit vobis
 in om̄ibz eplis, loquēs in eis de his in quibz sunt q̄dā difficilia intel-
 lectu, q̄ indocti r̄ instabiles deprauant, sicut r̄ ceteras scripturas ad
 suā ipoz p̄dicōem. Vos igit̄ fratres p̄scentes custodite, ne inspiē
 cum errore traducti, excidatis a p̄pria firmitate. Instabile autē r̄ in-
 sapientē Martinū, atq̄ ideo indoctū ea certe p̄barunt, q̄ in suis li-
 bris nō mō, nō coherētia, sed maxime disiuncta atq̄ p̄traria scrip-
 sit, vt om̄i dubio, p̄cul t̄m a Pauli mente aberret quantū a mode-
 stia, sapientia, r̄ sanitate abest. Sed qm̄ data mihi ad dicendū ha-
 rena fere tota descendit, ne plura disputē, vnū t̄m adhuc istius cri-
 men adducā, in quo illū tam sup̄ine errasse atq̄ mente nō sana des-
 puisse videbitis, vt ipm̄ oīno p̄stringendū eē fateamini. Ceterū qz
 de vno t̄m diciturū mesum p̄fessus, credo equidem me negligentie
 a plerisq̄ accusatū iri quū ita dicēt. Illū errorem Martinū trāsilire
 Illū nō attingit, de illo nihil dixit. Om̄ibz autē vobis me excusatum
 velim si multos q̄ ad partē istā p̄tinere videbant errores p̄terit-
 ui, p̄mū q̄ dies tota q̄ longa est non sufficeret, si de istius criminibz
 singillatim potius q̄ generatim r̄ vniuerse loquerer, deinde multa
 alijs q̄ scribūt reseruari velim, multa p̄pter rōnē breuitatis ac t̄pis
 p̄termittenda existimē. Ad hoc vnū vltimū attēdat̄is. Luter⁹ hic
 noster q̄ se ita magnū r̄ Christianum animū habere iactitat, vt nec
 mortē ipam timeat, sic repente pauidus r̄ formidolosus effect⁹ est,
 vt nō minorē pugnā in aīo suo q̄ in scriptis r̄ perpessus sit miser r̄
 patiat̄. Nā quū iudices illi diem dixissent, vt Romē adesset, suāq̄
 cām tueret, nō mō parere nō curauit, vez r̄ istos r̄ aliū sibi datū in
 puincia iudicē, ignoratiē r̄ inclemētiē atq̄ tyrānidis instimulare au-
 sus est, r̄ vsq̄ adeo sup̄bissime leges p̄tēnere, ac poenas turpissime
 formidare coepit, vt ab oībz p̄stitutis iudiciis r̄ ab ipō etiā Roma-
 no p̄orifice ad futurū p̄ciliū puocauerit, q̄si puocatio talis scrissi-
 mis legibz ac diuinis p̄mī Ephesini cōcilij decretis, phibita nō fue-
 rit. Quērat̄ rogo (si placet) de Martino, nū aliq̄s p̄b vir i om̄i
 memoria inuēt⁹ sit, q̄ hoc pacto Conciliū appellarit, Prouocatio
 nāq̄ oīs quū ad sup̄iorē faciēda sit, p̄orificisq̄ maximi potestas in
 E. ij.

terris suprema existat, scilicet omniū auctoritate maior, quid
aliud erit Lōcilium appellare, q̄ velle impune turbulentū esse, po
nitiosum et seditiosum esse? Sic omniū illoz quos aliquē puocasse
legimus exitus docuit. qm̄ sp̄ heretici vel schismatici inuenti sunt.
Verū magis offeramus pedes (vt aiūt) et p̄pius accedam⁹. Deus
Martine quāobrem ad scilicet puocasti, si vt in illa tua Hecto
rea disputatōe Lypstae falso ructabas) Lōcilium plenū et integrū er
rare p̄t. Si ergo p̄iaz sententiā tuo capiti cornuto et feroci minime
p̄sentaneā tulerit, atq; iccirco errauerit, quē tūc appellabis? Chri
stum ne in cui⁹ vicariū tot⁹ furiosissimis dimicatōib⁹ insultasti. Lu
ius sponsaz ecclīaz in teris absq; ordine p̄fusaz, absq; capite mon
strosam fecisti. Nō satū illud et vltimā poenā, q̄ improbitati, ne
quie, sceleri, furorib⁹ tuo debita iam instat et appropinquat, statim
infligat, atq; ideo et Christus ip̄e erret, ad quē tūc puocabis. Ad
illū (credo) Lacodæmonem q̄ hoc tam p̄phanū in tuo corde et cere
bro incendiū suscitauit, ac te furialib⁹ tēdis agitāt, viger, insequit
atq; ita (iusto deo p̄mittente) exerceat, vt qd dicās, scribas, agas ve
nō videas, et idolū Concilij Basiliensis adores, mirerisq; stultissi
me cur nō et Thomistei idololatre sint, q̄ et innocētissime atq; depu
ratissime virginis Marię p̄ceptualiter sentiant, atq; in illa syna
goga aduersus Christū fremente et inania meditante sancitum est.
Quāq; vō p̄ncipes mihi certe p̄suadeā, vobis iam plane p̄spicū
esse q̄ Luterus minime sibi p̄stat. Volo tñ efficere vt claritate ipsa
clarus et lucelucidus hoc videatis. P̄j secūdi, Iulijq; itidē secun
di pontificū maximoz decretis ad æternā memoriā, illis oib⁹ qui
a summo pontifice ad futurū scilicet aliquē puocassent, tanq; sce
lerati schismaticis damnatis, aqua et igni interdictū est. At Marti
nus, vt his diris et execratōib⁹ nō terret, atq; vt diuū p̄emptor,
fulmina parū pendens, q̄b⁹ om̄ino esset ad poenas tartareas adi
gendus, ausus est appellare. Sed iniuste (dicet) fulminatū est. Uo
rum tūc etiā atq; etiā iusto et inspector. Nōne ip̄e populum docuit et
scripsit, tamen si iniusta h̄mōi sentētia esset, nihil tñ delendū, omitt
endū, faciendū, dicendū ve, qd illa p̄hiberet, qm̄ qdem p̄cept⁹ iste
oīno aīas p̄deret. Quare ergo suam ipsius aīam perdidit? Quare
ita secum dissidet et pugnat? quare aliud stans aliud sedens censet?
Quare vir bonus et eruditus in tot scelerib⁹ et repugnantib⁹ haberi
cupit? Poterit ne vnq; subterfugere? Poterit tergiversari? Pote
rit hanc maculā delere? Extra cōmunitatē christianoz ob suū rebelle
et obstinatū caput, ob suam ferocitatē, ob p̄emptos magistratus
Martinus Luterus eiecit⁹ ē? Quæ igitur ista viri doctrina? Quæ
vitę integritas? Quo pacto nāq; doct⁹ est iste, qui p̄mū Romanā
ecclīam nūq; a vera fide vllō suo decreto recessisse asserit. Dūde et

19
Pontificē summū z vniuersale conciliū errare posse z errauisse cō
tendit, vt christi preces quib⁹ rogauit ne fides Petri deficeret,
cassas faciat, z eccle nauim, Snaro z industrio gubernatore puet
atq; heresum fluctib⁹ obruat. Audet tñ impudētissime gloriari
se tñ in sacris lris versatū z exercitatū vt de scholastici Theolo
gi sentētia sine periculo pnūciare possit, q̄ ob angustias pectoris
ob ægestatē animi, ob effrenati inconstantia ingenij, Scholasti
ce Theologie maiestatē dereliquerit, quū pati nō posset ad breues
Lynsure orbes, certissimas rōnes, gubernari, sed vagari latius
vellet, errare, z nihil vnq; prius intelligere. Sed vt Elaias ait *Elai. xviij*
Sola veratio intellectū dabit. Ego vero pncipes z ppli germa
ni, q̄ aurū vestrū rationē habere volui, in plētia sui paulo tē
peratior fortasse q̄ debui. Neq; n. Martinū aut alloq; aut doce
re constiturā, quū sapiens dicat. Cū dormiēte loquitur q̄ enar
rat stulto sapiētiam z in fine narrationis dicit. Quis est hic? Et
Solomō. In aurib⁹ insipientiū ne loquaris, quia despicient do
ctrinā eloquiū tui. Qd si cū illo luctari z cōgredi vellem, nō isto
orationis filo, sed catenis vterer, illisq; tonitruis z fulminibus
quæ furioso z extra Christianoz coetū pulso accōmodata viderē
tur. Sed iam satis multa de causa z extra causam etiā nimis for
tasse multa. Quid restat? nisi vt ad extremū tragediæ Martinia
næ actū, principes, populos atq; oēs nationes clamem, postulē,
obsecrem, adsint, cognoscant, animaduertant, quo tandē religio,
pietas, fidesq; dilabatur, si hac Luteri molitione, his machinis,
hāc nouā ecclesiam Christianæ libertatē edificari aliqñ sinxerim⁹
si nos oēs architecto isti furioso ad pūctū tēporis in ista cōmentū
cia fabricatione obedire ac ministrare cogitem⁹. Age vero ponti
ficem Maximū, Episcopos, minoresq; Sacerdotes, iure Diuī
no æquales esse, nullaq; seiungi differentia putemus, qd tota sua
fabula Martinus efficere conatus est. Quæ tūc (obsecro) Eccle
sie structura? Quæ pulcherrimi corpis dispositio? Quæ formæ il
lius admirabilitas, quā in cāticis, ita christus extollit Quā pul
chra es amica mea, qz pulchra es. Quam pulchra es z qz decora
charissima in delitijs. Nā si mēbroz distinctionē ordinēq; sustule
ris vbi Corporis species z pulchritudo? Corpus enim, vt Pau
lus docet, nō est vñ mēbrū, sed multa. Si totū qdē corp⁹ esset
oculus, vbi auditus? Si totū auditus, vbi odoratus. Posuit au
tem Christus in ecclia primū apostolos, scdo pphetas, tertio do
ctores, z exinde ordinatissime multa alia mēbra. Sed nunquid
oēs Apostoli? Nūquid oēs pphetæ? Nunquid oēs doctores? Ita
plane censet Luterus, O Paule Sanctissime. Nā qui se autho
ritate aplica doctore gloriatur, alterūq; Daniēlē pphetā existima
E iij

Elai. xviij

Ecdi. xij

Prover. xij

Canti. xlvij

*Primæ ad
Corin. xij*

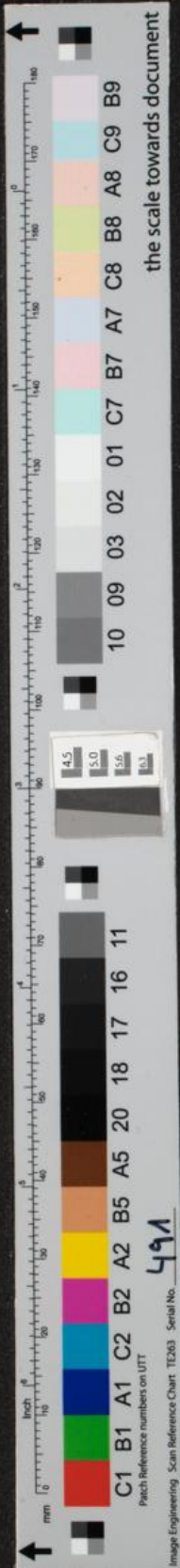
rigaudet, se iridē ep̄is. Apostolis et ipsi Petro parē facere nō etiā
beicit, ut quū Petr⁹ apud ipsum eccl̄ie caput nō sit, sed cū alijs sa-
cerdotib⁹, collū, aut oculus, aut manus, eccl̄iam totā collū, totā
oculū, totā manū faciat, vel multiplex collū, cētū oculos, totidē
q̄ manus illi tribuat. Neq̄ sō asserere dubitabit se eundē ipsum,
ouē, arietē, pastorēq̄ esse, nō interesse Petri solius oēs oues pasce-
re et corrigere, sed Petri etiā ab omib⁹ pascedū et corrigēdū, itaq̄
intueri licere, Pastore ab ariete doceri, dictione p̄uari, ad cōcilium
vocari. Adde q̄ si de religione, de ceremonijs de fide Questio tra-
ctanda, atq̄ explicāda occurrat, equales sibi Luterus p̄tes in de-
fīnienda veritate tribuit, his quas Petr⁹ aplōrūq̄ senatus obti-
net, ut nihil vnq̄ certi habeam⁹. Nulli postremo certo p̄ncipi, iū-
diciū exercere, siniam dicere, lites dirimere, leges p̄mulgare con-
cedit, sed oīa ad oēs eque pertinere cōtendit, atq̄ tū demū nihil
p̄nsi habet dū suis de cernicib⁹ oēm dñm excutiat, malos oēs et
sceleratos viros terroribus liberet, atq̄ in turpissimā libertatem
vēdicet. Qd̄ chaos vnq̄ cōfusus? Qd̄ monstrum monstruos⁹?
Videte, videte oēs Christiani ppli, q̄ religionē et fidē nr̄am Lute-
rus trahat. Christus celestiu ordinū inst̄r eccl̄iam suā ut ciuita-
tē edificat, ut pulcherrimā sp̄sam format. Paul⁹ et sacrae oēs l̄re
testant. Boni oēs cōsentiūt. At Martin⁹ bonos oēs deridens,
Paulū et Sanctas leges cōculcans, Christū cōtemnēs, instar cō-
fusionis tartareæ, ubi null⁹ est ordo, Eccl̄iam effingere nititur, et
p̄formosissimo sponse corpore, horredū stridētem Hydram, aut
flāmas euometē chimērā vel Lētimanū Briareū, seu qd̄cūq̄ aliū
infernī portētū Christianis offert. Deū tm̄ phibere nephas p̄ctis-
simi principes, Deū tm̄ terris auertite pestem numina potētissi-
ma. Te Te igit̄ O deus Opt. Max. q̄ olim Choren, Dathanū,
et Abironē seditiosos viros, q̄ sub simulatione officij popularisq̄
libertatis cōseruādē, Mosen et Aaronē tyrānidis accusabāt, apti
soli voragine, viuos ad tartara detrusisti, quiq̄ Martinū luterū
vides hor̄ exēplo ad Regalis sacerdotij et p̄ticipij principat⁹ au-
thoritātē ininuendā sceleratissime conari Teq̄ benignissime et cle-
mentissime hūani generis sospitator Christe Jesu cui⁹ pulcherrī-
mā et charissimā sp̄sam eccl̄iam idē iste, quū magistrat⁹ abdi-
cando, tū ordines auferēdo et cōcilia rescindēdo, prurbare, cōfun-
dere et vastare cōtendit, Teq̄ sc̄ssimā s̄go et mater dei cuius lau-
des et gl̄iam Basiliensis latrocinij maculis inquinare non timuit
Uosq̄ bt̄ssimi apli Petre et Paule, quoz iste Romanū Thronū
antiquū et illustrissimū gl̄iosissimo vestro sanguine ac tutela inui-
ctissima triūphantē, oib⁹ alijs sedib⁹ dignitate excellere audacis-
sime et falsissime negat. Teq̄ diue Leo pontifex et aliq̄ iā celum

incolitis, et vos vestraque oracula ab isto furioso pessum dari cognoscitis, Teque Cherubicarum vndarum fons inextincte Aquinas Thomae, cuius iste flumen Doctrinae aureum sordidissimis irrisionibus et stultissimis vituperationibus insolentissime fastidit, Vos et atque etiam ipso atque appello sanctissima numina, quae patrie meae Germaniae praesidetis, Leteros inter Divos Divasque oculos oro, expono et obtestor, quod iste templis ac religionibus sacrilegum bellum semper habet indictum, dum indulgentias evertit et nulla esse vestra merita in ecclesie thesauris affirmat, ut quum Lutherus nobilitatis Germanicae expers Philosophiaeque et sacrarum litterarum ignarus, atque secum ipse discor dans, ea scripserit, quae ad labefactandum Christianae reipublicae statum nephario quodam furore et audacia tendunt, Vos primum ab illorum mentibus quod facile decipi possent, tantam molem mali depellatis, integramque in patria mea Germania Christiani nominis gloriam conservetis, Deinde Martino si in via dei ambulare et commutata sententia, meliorem voluerit mentem suscipere, praesidio sitis et allevamento, ut cum pace in terra habitet, Si vero insanabile se praestiterit, eiusmodi scelere atque pertinacia dignum cum erit vestro iudicio consequatur, ut posthac in tranquillo ecclesie statu securi oculus dormiant et requiescant, ac tandem penis colubae argenteis aurique pallore nitentibus ad vos convolent, Divinoque neectare fruantur et leticia sempiterna.

F I N I S

Coloniae. M. D. XL. Mense Novembri.
Petrus Quétel excudebat.

LANDS-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

the scale towards document

20

cula ab isto furioso pestis dari cogno
ndarum fons inehauste Aquinas
ctrine aurei sordidissimis irrisioni
omibo insolentissime fastidit, Vos et
scitissima numina, q patrie mee Ser
e Diuos Diuasqz ois, oro, exposco z
gionib⁹ sacrilegu bellu semp habet
tit z nulla esse vestra merita in ecclie
iter⁹ nobilitatis Germanice expers
teraru ignarus, atqz secu ipse discov
actandu Christiane reipublice statu
a tendit, Vos pmi ab illoz metib⁹
nole mali depellatis, integramqz in
tiani nois gliam cōseruetis, Deinde
are z cōmutata sentētia, meliorē vo
itis z allenamento, vt cū pace i ter
se pstitit, eiusmodi scelere atqz p
iudicio cōsequatur, vt post hac i tra
ormiant z requiescant, ac tandē pē
illoz nitentibus ad vos conuolēt,
etitia sempiterna.

11 3 5

XX. Mense Nouēbri
etel excudebat.